

Enligt sändlista

Nytt beslut av naturreservatet Torsmyran i Nordmalings kommun

(4 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen i Västerbotten beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (SFS 1998:808) att det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1, ska vara naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet Torsmyran beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Med stöd av 3 § förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård, bilaga 2.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

I och med att detta beslut har vunnit laga kraft upphör Länsstyrelsens beslut 2006-01-18 om naturreservatet Torsmyran med tillhörande skötselplan (dnr 511-5124-1999) att gälla enligt 7 kap. 7 § miljöbalken.

Administrativa uppgifter

Administrativa uppgifter om naturreservatet.

Namn	Torsmyran
Dossiernummer	2402171
NVR-id	2004532
Natura 2000, områdeskod	SE0810446
Kommun	Nordmaling
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	I anslutning till väg E4, 6 km NO om Nordmalings samhälle
Ekokarta	20J 2h, 20J 1h
Mittkoordinat	728168, 7061076 (SWEREF99TM)
Naturgeografisk region	29a, kustslätter och dalar med finsediment kring norra Bottenviken
Gräns	Se bifogad beslutskarta, bilaga 1.

Markägare	Naturvårdsverket samt enskilda
Fastighet	Bredvik 7:26, Levar 2:24, Långed S:3, Långed 4:3, Håknäs 21:2
Förvaltare	Länsstyrelsen
Totalareal	834 hektar
Landareal	520 hektar
Areal produktiv skog	227 hektar
Vatten	18 hektar
Våtmark	550 hektar

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att vårda och bevara ett i huvudsak ostört myrkomplex med anslutande delvis naturskogsartade skogar och dess flora och fauna. Syftet är också att vårda och bevara naturreservatets helhetsvärden i form av ett sammanhängande naturlandskap med i huvudsak orörd karaktär samt värdefulla livsmiljöer och den biologiska mångfalden knuten till naturreservatets naturtyper och deras naturliga processer.

I reservatet förekommande Natura 2000-naturtyper och arter samt övriga livsmiljöer med sina naturligt förekommande växter och djur ska bidra till gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna på biogeografisk nivå.

Inom ramen för bevarandet av naturmiljöer ska reservatet också tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Besökare ska kunna se och uppleva reservatets typiska natur- och kulturmiljöer samt dess arter. Naturreservatet ska även tillgodose behovet av mer ostörda och opåverkade miljöer.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska uppnås genom i huvudsak fri utveckling av skog och våtmarker med möjlighet till restaurering av dikesskadade delar. Det ska även vara möjligt att genomföra restaureringsåtgärder av områdets tjärnar, mindre sjöar och vattendrag.

Den brandpräglade skogen skall kunna naturvårdsbrännas alternativt kan brandefterliknande åtgärder utföras om en naturvårdsbränning inte går att genomföra av praktiska skäl. I skogar som är kraftigt påverkade av skogsbruk med stort lövinslag ska det finnas möjlighet till lövgynnande åtgärder som till exempel stängsling, ringbarkning och bortröjning av barrträd.

Främmande arter ska kunna tas bort inom hela naturreservatet.

Åtgärder vidtas för att underlätta för allmänhetens friluftsliv.

Skälen för beslutet

Torsmyran är en av Norrlandskusten största och mest variationsrika myrar och det största myrområdet i Västerbottens kustregion som undgått allvarliga skador av dikning, vägbyggnad och liknande. Här finns goda exempel på olika typer av mossar, kärr och blandmyrar och ett av landets nordligaste exempel på högmossebildning. Naturreservatet har ett mycket rikt fågelliv och har påtagliga naturskogsvärden med förekomst av ett stort

antal naturskogslevande indikatorarter och rödlistade arter. Torsmyran klassades med högsta värde (klass 1) i våtmarksinventeringen och ingår i myrskyddsplanen som ett av de mest skyddsvärda myrkomplexen i Sverige. De höga naturvärden som dokumenterats i reservatsområdet kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att de ska kunna bevaras och utvecklas.

Skäl för att upphäva tidigare beslut

Idag vet vi att det tar mycket lång tid för dikespåverkade myrar att läka naturligt, liksom att naturvärden och arter knutna till skogar som utvecklats och präglats av regelbundna bränder missgynnas av dagens skogsbruk och effektiva brandbekämpning. I båda fallen kan naturvärdena och arterna stärkas och gynnas genom aktiva åtgärder. Det är även ett faktum att främmande arter kan få en negativ effekt på den naturliga florin och faunan om de etableras inom ett skyddat område. Det ursprungliga reservatsbeslutet för Torsmyran (2006-01-18) medgav dock inte åtgärder för att hydrologiskt återställa påverkade myrar, genomföra kontrollerade bränningar eller brandeferliknande åtgärder, lövgynnande skötsel eller att bekämpa främmande arter. Detta nya beslut medger denna typ av åtgärder/skötsel av området, vilket ökar möjligheten att uppfylla syftet med reservatet och bevarandemålen för Natura 2000-området.

Reservatsföreskrifter

För att uppnå syftet med reservatet gäller följande föreskrifter.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Det är förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk,
2. bygga om eller ändra befintlig byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion eller användningssätt,
3. anlägga väg, parkeringsplats, stängsel, stig, spång, ledning eller rör,
4. ta sten, sand, grus, torv eller andra jordarter eller bedriva annan verksamhet som förändrar marktopografi eller dräneringsförhållanden som till exempel att gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dämna, rensa eller utfylla,
5. tippa, dumpa eller anordna upplag,
6. bedriva verksamhet som förändrar vattenflöde eller bottentopografi som till exempel att muddra, dämna eller reglera,
7. utföra skogsbruksåtgärder som till exempel att avverka samt att flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,

8. släppa ut eller sprida gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, jordförbättringsmedel, kalk eller växtnäringsämnen,
9. inplantera för området främmande arter,
10. framföra motordrivet fordon i terräng, med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller på is,
11. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än tillfälligt (högst en vecka) i samband med jakt.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet, där inget annat anges avses hela naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets riktlinjer,
2. naturvårdande skötsel som naturvårdsbränning inklusive anläggande av mineraljordssträngar, samt vid behov bränningsefterliknande åtgärder,
3. fysiologisk och hydrologisk restaurering av våtmarker, tjärnar och vattendrag till exempel igenläggning av diken och borttagande av träd och buskar,
4. anläggande, utmärkning och underhåll av parkeringsplats, stig, ramp, plattform och grill/rastplats,
5. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
6. lövgynnande skötsel såsom stängsling samt ringbarkning, utglesning och bortröjning av gran och tall,
7. synliggörande för friluftslivet intressanta besöksmål, t.ex. fornlämnningar, genom bl.a. plantryckning, röjning och avverkning av enstaka träd och buskar,
8. borttagning av främmande arter,
9. undersökning och dokumentation av områdets djur- och växtarter samt mark- och vattenförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas, samt om ordningen i övrigt, inom naturreservatet.

Det är förbjudet att:

1. göra åverkan på berg eller mark, till exempel genom att måla, borra, rista, hacka, gräva eller omlagra,
2. fälla, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande. Undantag gäller för att ta torra kvistar för att använda till lägereld,

3. störa djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt,
4. framföra motordrivet fordon i terräng med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller på is,
5. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt och därmed jämförbar anordning annat än tillfälligt (högst 1 vecka) i samband med organiserad friluftslivsverksamhet.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som anges i B-föreskrifterna med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken i detta beslut,
- b) normalt underhåll av befintliga vägar och vägområden. Träd som fallit eller hotar att falla över väg får kapas men ska lämnas i naturreservatet,
- c) drift, underhåll, reparation av kraftledning och kraftledningsgata enligt gällande markupplåtelse inom ramen för befintlig koncession, ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt, inklusive nödvändiga avverkningar i kraftledningsgata och sidoområde samt de nödvändiga transporter som krävs för arbetet. För planerat underhåll krävs Länsstyrelsens tillstånd för körning med motorfordon på barmark.
- d) normalt underhåll av befintlig skoterled. Träd som fallit eller hotar att falla över led får kapas men ska lämnas i naturreservatet. Körning med motorfordon på barmark ska undvikas och får endast ske efter tillstånd från Länsstyrelsen enligt reservatsföreskrifterna. Leden ska markeras och skyltas i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Anlägga eller märka ut ny led, ny eller utökad siktröjning, förändrat läge samt nya anläggningar, till exempel broar, omfattas inte av undantag från reservatets föreskrifter,
- e) jakträttsinnehavare att uppföra jakttorn under förutsättning att: jakttornet underhålls och avlägsnas om det inte längre nyttjas eller om jakträttsavtalet upphör,
- f) att kvista träd och att röja buskar och sly från befintliga jaktpass i syfte att upprätthålla befintliga siktgator i skog. Stående och liggande döda träd, exempelvis torrakor, får inte upparbetas. Länsstyrelsens tillstånd krävs för nya siktgator,
- g) uttransport av fällt högvilt, t.ex. älg och björn, med mindre motorfordon till närmaste väg.
- h) insamling av enstaka exemplar av arter för artbestämning och dokumentation. Observera att insamling vissa arter är reglerad i artskyddsförordningen (SFS 2007:845).

- i) att utöva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (SFS 1971:437) eller framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning.

Ärendets beredning

Riksintressområdets myrar inventerades 1973 och 1990. 1994 upptogs området i Naturvårdsverkets Myrskyddsplan för Sverige. 1996 gjordes en kompletterande inventering av områdets naturskogs kvaliteter och ett utkast till avgränsning av reservat för området.

1998 fick Länsstyrelsen del av en avverkningsanmälan gällande en väggata på en fastighet i sydvästra delen av det planerade reservatsområdet. I samband med att Länsstyrelsen, markägaren och Skogsvårdsstyrelsen besiktigade den planerade väglinjen kom Länsstyrelsen och markägaren överens om att Länsstyrelsen skulle undersöka om Naturvårdsverket kunde förvärva del av den berörda fastigheten Håknäs 21:1. Efter värdering och förhandling förvärvade Naturvårdsverket huvuddelen av fastigheten 1999-12-06. Under 1999 upprättade Länsstyrelsen ett förslag till avgränsning av ett naturreservat för området.

Ett informationsmöte för berörda markägare hölls 2000-03-13 i Håknäs bygdegård. 2001-02-19 skickades Länsstyrelsens förslag till beslut och skötselplan till berörda markägare, Nordmalings kommun, Skogsvårdsstyrelsen, Naturvårdsverket och Vägverket. Naturvårdsverket, kommunen och Skogsvårdsstyrelsen tillstyrkte Länsstyrelsens förslag. Vägverket framförde vissa synpunkter beträffande den framtida anslutningen till väg E4:a och vägrastplatsen. Några markägare förde fram kritiska synpunkter genom LRF:s juridiska byrå, vilken också företrädde samtliga markägare i de inledda förhandlingarna om köp och intrångsersättning.

2005-06-20 hade avtal om markförvärv eller intrångsersättning (gäller fastigheterna Levar 4:4, Levar 2:24 och Långed 4:3) slutits med samtliga berörda markägare.

Torsmyran skyddades som naturreservat 2006 med syftet att bevara ett område med värdefulla naturmiljöer i form av våtmarker och skogar med höga bevarandevärden. Torsmyrans naturreservat är även skyddat inom Natura 2000 som SAC-område samt föreslaget till regeringen för utpekande som SPA-område. I det ursprungliga syftet för naturreservatet nämns inga restaureringsåtgärder i texterna som preciserar syftet och anger förvaltningsinriktning. De så kallade B-föreskrifterna i det ursprungliga beslutet *föreskrifter om förpliktelse för fastighetsägare och/eller annan sakägare att tåla visst intrång 7 kap 6 § miljöbalken* anger att markägaren ska tåla utmärkning av reservatet samt skyltning. Inga ytterligare B-föreskrifter återfinns i ursprungsbeslutet.

Behovet av ett nytt beslut för Torsmyrans naturreservat uppmärksammades i samband med det ordinarie förvaltningsarbetet med reservatet. Vid fältbesök

i området har ny kunskap om våtmarkernas och skogarnas beskaffenhet framkommit, vilket lett till en reviderad syn på områdets behov av aktiva förvaltningsinsatser. Även behoven och erfarenheterna av hantering av främmande arter har ökat. År 2020 påbörjades en process för att revidera det gamla beslutet och skötselplanen. För att kunna fatta nytt beslut för området krävs synnerliga skäl och detta styrks då tidigare föreskrifterna som fattats enligt 7 kap 6 § miljöbalken behöver revideras och kompletteras för att uppnå syftet med beslutet.

Det nya reservatsbeslutet innebär tillägg i föreskrifterna som möjliggör hydrologisk återställning, kontrollerad bränning och brandeferliknande åtgärder, lövgynnande skötsel samt borttagande av främmande arter. Även förvaltningsuppgifter som att anlägga exempelvis parkeringsplats, rastplats och ramp finns nu med i B-föreskrifterna. Utöver detta har även vissa justeringar av övriga föreskrifter gjorts för att modernisera dem. Främst har föreskrifter som inte bedöms behövas för att nå syftet för reservatet tagits bort som förbud mot att elda och förbud mot att ha okopplad hund. Även formuleringarna av syfte och skäl samt de beskrivande texterna i beslutet har justerats och preciserats, dock utan att väsentligt ändra innebörden i dessa.

Länsstyrelsen har pratat med Nordmalings skoterklubb som har en skoterled som genomkorsar naturreservatets södra del. Skoterklubben förvaltar sträckningen genom Torsmyran. Vattenfall Elddistribution AB har en kraftledning som genomkorsar naturreservatet i söder.

Naturreservatet ligger inom Vapsten samebys vinterbetesmarker. Länsstyrelsen har haft fältsyn och dialog med samebyn om ev framtida naturvårdsbränningar inom området.

Naturreservatsförslaget har varit på remiss till berörda sakägare och myndigheter. Följande remissinstanser har yttrat sig:

Naturvårdsverket har tillstyrkt nytt beslut av naturreservatet och har godkänt beslut när det gäller syfte (inkl. förvaltningsinriktning), skäl samt A-, B- och C-föreskrifter.

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker förslag till nytt beslut och skötselplan för Torsmyrans naturreservat, Nordmalings kommun.

Sveriges geologiska undersökning avstår från att yttra sig.

Svenska turistföreningen Umeåregionen är positiva till nytt beslut och har inget att erinra.

Svenska kraftnät har inga synpunkter på förslaget till nytt beslut.

Trafikverket vill uppmärksamma att om utveckling av åtkomst och tillgänglighet till naturreservatet ändras behöver trafiksäkerheten gentemot väg E4 utredas och konsekvensbeskrivas. Detta tillsammans och med hänsyn till övrig trafik på E4. Om anslutning till E4 behöver ändras behövs tillstånd av Trafikverket. Tillstånd krävs också för uppsättning av skyltar.

När det gäller förslag till ny entré i naturreservatets östra gräns ser Trafikverket gärna att de deltar i diskussionen med koppling till befintlig entré in- till E4. *Länsstyrelsen* lägger till i skötselplanen under *punkt 5:1 Åtgärder för friluftslivet* att samråd skall ske med Trafikverket vid eventuell ändring av entrén.

Västerbottens ornitologiska förening VOF ser positivt till ett nytt beslut för Torsmyrans naturreservat. VOF anser dock att skotertrafiken bör begränsas till att endast tillåtas på skoterleden i södra delen av naturreservatet. VOF meddelar också att brun kärrhök inte noterats på artlistan. *Länsstyrelsen* anser att C föreskriften (punkt 4) skall reglera skotertrafiken till att inte skada känslig markvegetation samt det känsliga fågellivet under våren då snöskoterkörning skall ske vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller is. C föreskriften (punkt 3) förbjuder också allmänheten att störa djurlivet, exempelvis genom att medvetet uppehålla sig nära rovfågelbon. Under *Upplysningar* går även att läsa ”Enligt 4§ Artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser”. *Länsstyrelsen* lägger till brun kärrhök i artlistan.

Skogsstyrelsen har inga synpunkter på det nya beslutet.

Sametinget ställer sig positivt till det nya beslutet med skötselplan för naturreservatet Torsmyran. *Sametinget* belyser vikten av samråd med Vapstens samebyn. *Länsstyrelsen* har i skötselplanen under punkt 8 beskrivit att *Länsstyrelsen* skall genomföra samråd med berörd sameby inför skoglig skötsel. Båda parter skall kunna ta initiativ till samråd. *Länsstyrelsen* menar att det finns utrymme för samråd om Vapstens sameby har behov i andra frågeställningar som rör Torsmyrans naturreservat.

Vapstens sameby har inget att erinra.

Övriga remissinstanser har avstått från att yttra sig.

Beskrivning av reservatet

Torsmyran ligger omedelbart norr om E4:an, 6 km NO om Nordmaling. Området, som är av riksintresse för naturvården och ett klass 1-objekt i länets våtmarksinventering, upptogs 1994 i ”Myrskyddsplan för Sverige”. Myren är en av Norrlandskusten största och mest variationsrika myrar och det största myrområdet i Västerbottens kustregion som undgått allvarliga skador av dikning, vägbyggnad och liknande. Här finns fina exempel på olika typer av mosar, kärr och blandmyrar och ett av landets nordligaste exempel på högmossbildning. Torsmyran är rik på öppet vatten i form av tjärnar, gölar, dråg och bäckar. Vattenrikedomen har bidragit till att myren har en intressant fågel- och insektsfauna. I områdets utkanter finns tall-, gran- och barrblandskogar med inslag av naturskogskvaliteter. I dessa, delvis naturskogsartade skogsbestånd finns ett antal rödlistade arter och nyckelarter som är knutna till naturskog. År 2006 blev Torsmyran naturreservat.

Tillgängligheten till naturreservatet är god eftersom det ligger i anslutning till E:an och samhället Nordmaling.

Länsstyrelsens motivering

Motiv för skyddet är att bevara naturreservatets myrkomplex och dess värdefulla livsmiljöer för flora och fauna. Reservatets värdefulla strukturer har utvecklats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under lång tid. I de mindre skogsområdena förekommer flera naturvårdsarter och på sikt kommer delarna med ungskog att utveckla ytterligare naturskogskvaliteter, exempelvis gamla och döda träd. Därmed förstärks succesivt, förutom de rena skogliga värdena för exempelvis skyddsvärda lavar och vedsvampar, också skogarnas värde för våtmarkernas och vattendragens insekter, fåglar och djur.

Naturreservatsbildningen skapar goda förutsättningar att genomföra hydrologisk restaurering och därmed bidra till förbättrad ekologi och hydrologi i myrkomplexet Torsmyran.

För att områdets naturvärden ska bevaras och utvecklas behöver det därför undantas skogsproduktion och annan exploatering som innebär att naturvärdena påtagligt skulle skadas.

Motiv för att upphäva reservatsbeslutet från 2006-01-18 och istället ersätta det med föreliggande beslut och skötselplan är att i Torsmyrans naturreservat finns diken som påverkar en del av områdets myrar och mossar på ett negativt sätt. För att uppnå gynnsam bevarandestatus för dessa naturtyper behöver diken läggas igen, något som det gamla beslutet från 2006 inte medger.

Ytterligare motiv för att ta ett nytt beslut är att delar av reservatets skogar är brandpräglade och hyser naturvärden som är kopplade till brandhistorik. Gamla brandpräglade skogar blir alltmer sällsynta i landskapet, en följd av storskaligt skogsbruk och en effektiv brandbekämpning. För att kunna bibehålla och öka dessa värden har Länsstyrelsen i och med det här beslutet även möjliggjort naturvårdsbränning och brandefterliknande åtgärder i reservatet. Även bekämpande av främmande arter medges, vilket är något som kan förväntas öka i takt med klimatförändringarna men som inte medgavs inom ramen för reservatsbeslutet från 2006.

Överensstämmelse med planer och strategier för skydd och förvaltning

Bevarandet av naturreservatet Torsmyran ligger i linje med antagna nationella och regionala strategier för skydd av värdefulla och i stora delar opåverkade myrkomplex.

Reservatet ligger i *värde-trakt/nätverk för skog*¹. Därmed är förutsättningarna goda att långsiktigt bevara och utveckla de utpekade värdena. Tack vare placeringen i en värde-trakt bidrar skyddet även till bättre *grön infrastruktur* och ökad biologisk mångfald på landskapsnivå. Ett bevarande och

¹ Länsstyrelsen Västerbotten. 2019. *Handlingsplan för grön infrastruktur i Västerbottens län*.

skötsel av naturreservatets naturvärden är prioriterat enligt de *regionala strategierna för våtmarker² och vattendrag³*.

Skyddet möjliggör en sådan förvaltning.

Torsmyran är en av länets 31 värdefulla myrar som ingår i *nationella myrskyddsplanen⁴* (AC31). Regering och riksdag har beslutat att samtliga våtmarker i Myrskyddsplanen ska ges ett långsiktigt skydd. I länets *våtmarksinventering⁵* har Torsmyran fått högsta naturvärdesklass klass 1, (AC20J2H04). Naturreservatets hydrologiskt påverkade våtmarker är prioriterade att åtgärda enligt den *regionala strategin för restaurering av våtmarker⁶*.

Förenlighet med miljömål, friluftsmål och EU-direktiv

Arbetet med att bevara biologisk mångfald och uppnå de av riksdagen antagna miljömålen är hörnstenar i det nationella miljöarbetet.

Naturreservatet är sedan 2001 av riksintresse för naturvård⁷ enligt 3 kap. 6 § miljöbalken Torsmyran (NRO24069). Skyddet bidrar till att bibehålla områdets helhetsvärden inklusive förutsättningar att bibehålla riksintresset för rennäring.

Bildandet av Torsmyrans naturreservat bidrar till att nå miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* genom att ca 227 hektar produktiv skogsmark ges ett långsiktigt skydd även miljö målet *Myllrande våtmarker* stärks då ca 550 ha våtmark ingår i reservatet. Reservatet stärker även möjligheterna att nå miljö målet *Ett rikt växt- och djurliv* genom att förekommande typiska och rödlisade arter ges ett långsiktigt skydd. Även miljö målet *Levande sjöar och vattendrag* stärks då biflöden till Öreälven som är ett vattendrag av riksintresse, enligt 4 kap. 6 § miljöbalken, ges ett kompletterande skydd.

De nationella friluftsmålen *Tillgång till natur för friluftsliv samt Tillgänglig natur för alla* stärks i och med bevarandet av rekreations- och friluftsvärdena i ett lättillgängligt reservat i anslutning till riksväg samt nära samhället Nordmaling.

Naturreservatet har naturtyper och arter som är av stort värde i ett europeiskt perspektiv. Området ingår i det europeiska nätverket av skyddade områden,

² Länsstyrelsen i Västerbottens län. 2017. *Strategi för återställning av dikningsskadade skyddade områden i Västerbottens län*.

³ Länsstyrelsen i Västerbottens län. 2008. *Strategi för skydd och restaurering av sjöar och vattendrag i Västerbottens län*.

⁴ Naturvårdsverket. 2007. *Myrskyddsplan för Sverige. Delrapport – objekt i Norrland*. Rapport 5669, samt revideringar 2016.

⁵ Länsstyrelsen i Västerbottens län. 1993. *Våtmarker i Västerbottens län*. Meddelande 1:1993.

⁶ Länsstyrelsen i Västerbottens län. 2017. *Strategi för återställning av dikningsskadade skyddade områden i Västerbottens län*.

⁷ Länsstyrelsen i Västerbottens län. *Riksintressen för naturvård Västerbottens län*. Meddelande 4:2001.

Natura 2000, enligt Art- och habitatdirektivet⁸. De krav som ställs på bevarande av områdets naturvärden utifrån dess status som Natura 2000-område utgör också ett motiv för ett starkt naturskydd av området. Skyddet bidrar till att uppnå gynnsam bevarandestatus för utpekade Natura 2000-naturtyper och arter på biogeografisk nivå.

Reservatets vattendrag har i arbetet med EU:s vattendirektiv⁹ givits miljö-kvalitetsnormen god ekologisk status. Genom att bevara och utveckla reservatets vattenmiljöer bidrar skyddet också till EU:s vattendirektiv.

Naturreservatsbildningen bidrar till att långsiktigt öka och säkerställa förekommande natur- och friluftsvärden.

Effekter på ekosystemtjänster

Bildandet av Torsmyrans naturresevat har en inverkan på ett flertal ekosystemtjänster.

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter reservatsbildningen har på olika ekosystemtjänster från naturresevatet, se tabell nedan. I bedömningen ingår de ekosystemtjänster som påverkas i måttlig till hög grad, både positivt och negativt. I tabellen anges även om beslutet har en positiv eller negativ inverkan på berörd ekosystemtjänst.

Kategori	Ekosystemtjänst	Inverkan
Försörjande	Produktion av livsmedel från vilda växter och djur	Positiv
	Produktion av träråvaror	Negativ
	Produktion av biobaserade kemikalieråvaror	Negativ
	Produktion av träbiomassa (bioenergi)	Negativ
Reglerande & upprätthållande	Dämpning av avrinning och flöden	Positiv
	Upprätthållande av markens struktur	Positiv
	Bullerdämpning	Positiv
	Biologisk kontroll av skadegörare (inklusive invasiva arter)	Positiv
Kulturella	Naturarv, dvs bevarande av naturens värden för framtida generationer	Positiv
	Kulturarv, dvs bevarande av naturliga miljöer som är viktiga av andliga eller historiska orsaker	Positiv
	Tillhandahållande av attraktiva miljöer för friluftsliv	Positiv

⁸ EU:s Art- och habitatdirektiv, Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprätthållande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

2021-09-16

Diarienummer
511-4652-2021

	Resurs för forskning, kunskap och lärande, förståelse för landskapets utveckling	Positiv
	Estetiska värden t.ex. fritidsboende vid naturskön miljö, rekreation och turism i ostörd miljö	Positiv
Stödjande	Näringsämnes-cirkulation - vattnets kretslopp	Positiv
	Biologisk mångfald inkl. bevarande av genpool, habitat och hotade arter	Positiv
	Geologisk mångfald, t.ex. bevarande av geologiska miljöer	Positiv
	Ekologiska samspel t.ex. näringsvävares dynamik, interaktioner mellan trofiska nivåer, evolutionära processer	Positiv
	Tillhandahållande av livsmiljöer som t.ex. barnkammare, lek- och spelplatser, boplatser, rastplatser för flyttfåglar	Positiv

Reservatsbildningen påverkar ekosystemtjänsten produktion av virkesråvara negativt. En nationell politisk avvägning har gjorts mellan produktion av virkesråvara och bevarande av skogar med höga naturvärden vid formuleringen av etappmålen för miljömålet Levande skogar.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk, dikning eller annan exploatering inte går att förena med ett bevarande av områdets höga naturvärden. Länsstyrelsen bedömer också att andra arbetsföretag, verksamheter och anläggningar som påverkar områdets natur- och friluftsvärden inte är förenliga med ett bevarande av områdets helhetsvärden.

Reservatsbildningen bidrar också till att långsiktigt bevara och utveckla naturreservatets värdefulla ekosystemtjänster.

Det krävs ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevara och utveckla naturreservatets värdefulla natur- och friluftsmiljöer. Länsstyrelsen bedömer vidare att naturreservat är den lämpligaste skyddsformen för områden som Torsmyran med sådant skötselbehov att en skötselplan krävs och där det krävs starka restriktioner under lång tid för att värdena ska bibehållas och utvecklas.

De krav som ställs på bevarande av Torsmyrans naturvärden utifrån dess status som Natura 2000-område utgör också ett motiv för att ge området ett starkt naturskydd.

Länsstyrelsen har därför bedömt att området, i enlighet med miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och bevarande av biologisk mångfald (1 kap. 1 § miljöbalken) samt områdets värde för friluftslivet, bör förklaras som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att det finns stöd för att upphäva det tidigare reservatsbeslutet som fattades enligt 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808). Det gamla beslutet ersätts av ett nytt beslut som innebär ett likvärdigt och i vissa avseenden ett starkare områdesskydd. Därför kan synnerliga skäl anses föreligga för att upphäva det gamla reservatet. Det nya beslutet får förstärkt skydd genom tillägg av A föreskrifterna enligt 7 kap. 5 § miljöbalken. Det är förbjudet att: punkt 2. *bygga om eller ändra funktion eller användnings-sätt av befintlig byggnad eller anläggning* samt punkt 12. *sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än tillfälligt (högst en vecka) i samband med jakt*. Det nya beslutet får även ett förtydligande av A föreskrifterna vad gäller verksamhet som förändrar vattenflöde eller botten-topografin samt motortrafik på barmark och snöskoterkörning vintertid.

För att möjliggöra naturvårdande skötsel och ett rörligt friluftsliv i Torsmyrans naturreservat har B-föreskrifterna, utifrån 7 kap. 6 § miljöbalken, kompletterats. Kompletteringen innebär att anläggande och underhåll av anordningar för friluftslivet samt åtgärder för att avlägsna främmande arter kan utföras. Vidare att fysiologisk och hydrologisk restaurering av våtmarker, tjärnar och vattendrag skall kunna utföras, naturvårdande bränningar och lövgynnande skötsel vara möjlig. Åtgärder för att synliggöra fornlämningar ska kunna utföras vid behov. Det ska även finnas möjlighet till dokumentation och undersökning av områdets växt-och djurarter samt mark-och vattenförhållanden.

I C föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken har lättnader i förbuden inrättats vad gäller att medföra okopplad hund eller annat husdjur. Av 16 § i lagen (SFS 2007:1150) om tillsyn över hundar och katter framgår att hundar under tiden 1 mars - 20 augusti ska hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Även ett förtydligande och samtidigt lättnad i förbudet att göra upp eld har lagts in under punkt 2. Det är också ett förtydligande av framförelse av motorfordon under punkt 4. Skyddet av reservatet har förstärkt i och med punkt 1. Det är förbjudet att: *göra åverkan på berg eller mark, till exempel genom att måla, borra, rista, hacka, gräva eller omlagra*, samt punkt 5. Det är förbjudet att: *sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt och därmed jämförbar anordning annat än tillfälligt (högst 1 vecka) i samband med organiserad friluftslivsverksamhet*.

Hushållning med mark- och vattenområden och kommunala planer

Naturreservatet berör områden som är av riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Reservatet berör även ett område som är av riksintresse för rennäringsområdet (3 kap. 5 § miljöbalken). Den södra delen av Torsmyran berör även ett påverkansområde som är av riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Nordöstra delen av området berörs av riksintresse för skyddade vattendrag, Öreälven med tillhörande käll-och biflöden enligt 4 kap. 6 §. Enligt miljöbalkens grundläggande bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden ska riksintresset så långt

möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada dess värden eller möjligheterna att använda det för avsett ändamål. Skyddet bidrar till att bibehålla områdets helhetsvärden inklusive förutsättningarna för renskötsel. Naturreservatet berör inga andra riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken. Vid en avvägning enligt 3 kap. 10 § miljöbalken ska företräde ges åt det intresse som på lämpligaste sätt främjar en långsiktigt god hushållning. Länsstyrelsen bedömer att ovan nämnda riksintressen är förenliga med ett skydd av området samt med för området gällande kommunala översiktsplaner.

Intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Föreskrifterna är anpassade till vad som behövs för att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet. De är främst avsedda att begränsa skador på växt- och djurliv samt mark och vattenmiljöer. Vid avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Naturreservatet berörs av ett gammalt dikningsföretag i anslutning till Lundebo. Dikena i reservatet har under lång tid inte underhållits. Naturreservatsföreskrifterna gäller endast inom reservatets gränser. Det innebär bl.a. att om mark utanför naturreservatet kan komma att påverkas av den hydrologiska restaureringen krävs särskild överenskommelse med berörd markägare innan ett genomförande. Med hänsyn till att syftet med reservatet är att bevara värdefulla naturmiljöer och arter anser Länsstyrelsen därför att det är motiverat att i reservatets B-föreskrifter möjliggöra hydrologisk återställning, till exempel igenläggning av diken. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna i detta beslut inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Konsekvensutredning

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en bedömning om konsekvensutredning göras för ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken. Dessa föreskrifter gäller rätten att färdas och vistas, och ordningen i övrigt i området och exemplifieras i förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45) som förbud mot åtgärder som annars hade varit tillåtna enligt allemansrätten.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (SFS 2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivning.

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

Länsstyrelsen vill erinra om att utöver reservatsföreskrifterna gäller även andra lagar, förordningar, och föreskrifter för området.

Av särskild betydelse är att området är utpekad som ett Natura 2000-område enligt EU:s Art- och habitatdirektiv (92/43/EEC). Beträffande Natura 2000-området gäller tillståndsplikt enligt 7 kap. 28a - 29b §§ miljöbalken för åtgärder och verksamheter som direkt eller indirekt kan komma att påverka utpekade naturtyper eller på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön och arter i övrigt. Det gäller även åtgärder som vidtas utanför Natura 2000-området.

Av vikt inom reservatet är också att det med stöd av 7 - 9 §§ artskyddsförordningen (SFS 2007:845) är förbjudet att plocka, gräva upp eller ta bort frön eller andra delar av ett antal kärlväxter t.ex. samtliga orkidéer. Det är också förbjudet att döda, skada, fanga eller på annat sätt samla in ormar och groddjur enligt 6 § artskyddsförordningen.

Samtliga utpekade fågelarter är fredade enligt 3§ i jaktlagen (1987:259). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Orre, tjäder och järpe får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905), men är fredade övriga tider på året.

Enligt 4§ Artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.

Enligt 1 § terrängkörningslagen (SFS 1975:1313) är det förbjudet att köra på barmark i terräng med motordrivna fordon.

Av 16 § i lagen (SFS 2007:1150) om tillsyn över hundar och katter framgår att hundar under tiden 1 mars - 20 augusti ska hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.

Beträffande jakt som berör våtmarker och vatten är det viktigt att erinra om förbudet att använda blyhagel vid jakt på våtmarker och över grunda delar av öppet vatten, 14b § förordning (SFS 1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter.

I naturreservatet finns det fornlämningar som är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (SFS 1988:950). Enligt 2 kap. 6 § KML är det förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, planering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

För anordnande av fasta renskötselanläggningar ska samråd ske med Länsstyrelsen enligt 12. kap 6 § miljöbalken, enligt vad som framgår av 7c § förordningen (SFS 1998:904) om anmälan om samråd.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudet/föreskriftens syfte.

2021-09-16

Diarienummer
511-4652-2021

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (SFS 1979:429) ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med Åsa Stenman, handläggare naturreservat som föredragande.

Helene Hellmark Knutsson

Åsa Stenman

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar
4. Beslut och skötselplan Torsmyran (år 2006)

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET TORSMYRAN I NORDMALINGS KOMMUN

Foto: Länsstyrelsen Västerbotten

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med naturreservatet är att vårda och bevara ett i huvudsak ostört myrkomplex med anslutande delvis naturskogsartade skogar och dess flora och fauna. Syftet är också att vårda och bevara naturreservatets helhetsvärden i form av ett sammanhängande naturlandskap med i huvudsak orörd karaktär samt värdefulla livsmiljöer och den biologiska mångfalden knuten till naturreservatets naturtyper och deras naturliga processer.

I reservatet förekommande Natura 2000-naturtyper och arter samt övriga livsmiljöer med sina naturligt förekommande växter och djur ska bidra till gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna på biogeografisk nivå.

Inom ramen för bevarandet av naturmiljöer ska reservatet också tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Besökare ska kunna se och uppleva reservatets typiska natur- och kulturmiljöer samt dess arter. Naturreservatet ska även tillgodose behovet av mer ostörda och opåverkade miljöer.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska uppnås genom i huvudsak fri utveckling av skog och våtmarker med möjlighet till restaurering av dikesskadade delar. Det ska även vara möjligt att genomföra restaureringsåtgärder av områdets tjärnar, mindre sjöar och vattendrag.

Den brandpräglade skogen skall kunna naturvårdsbrännas alternativt kan brandefterliknande åtgärder utföras om en naturvårdsbränning inte går att genomföra av praktiska skäl. I skogar som är kraftigt påverkade av skogsbruk med stort lövinslag ska det finnas möjlighet till lövgynnande åtgärder som till exempel stängsling, ringbarkning och bortröjning av barrträd.

Främmande arter ska kunna tas bort inom hela naturreservatet.

Åtgärder vidtas för att underlätta för allmänhetens friluftsliv.

2. Prioriterade bevarandevärden

Prioriterade bevarandevärden är

- Stora, variationsrika och hydrologiskt intakta våtmarkskomplex
- Mosaik av naturskog, myrar och sumpskog
- Arter som är knutna till dessa miljöer

3. Uppgifter om naturreservatet

3.1. Administrativa uppgifter

Namn	Torsmyran
Dossiernummer	2402171
NVR-id	2004532

2021-09-16

Diarienummer
511-4652-2021

Natura 2000, områdeskod	SE0810446
Kommun	Nordmaling
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	I anslutning till väg E4, 6 km NO om Nordmalings samhälle
Ekokarta	20J 2h, 20J 1h
Mittkoordinat	728168, 7061076 (SWEREF99TM)
Naturgeografisk region	29a, kustslätter och dalar med finsediment kring norra Bottenviken
Gräns	Se bifogad beslutscharta, bilaga 1.
Markägare	Naturvårdsverket samt enskilda
Fastighet	Bredvik 7:26, Levar 2:24, Långed S:3, Långed 4:3, Håknäs 21:2
Förvaltare	Länsstyrelsen
Totalareal	834 hektar
Landareal	520 hektar
Areal produktiv skog	227 hektar
Vatten	18 hektar
Våtmark	550 hektar

Tabell med administrativa uppgifter om naturreservatet.

3.2. Naturtyper och arter enligt Natura 2000

Naturreservatets Natura 2000 naturtyper enligt Natura naturtypskartan (NNK), kartering enligt Naturvårdsverket.

Naturtyp enligt NNK	Natura 2000-kod	Areal (ha)
Myrsjöar	3160	8
Övrig skog	9900	111
Taiga	9010	100
Aapamyrkomplex	7310	550
- Högmosse	7110	11
- Öppna mossar och kärr	7140	470
Skogsklädd myr	91D0	65

3.2.1 Natura 2000

Regeringen föreslog 2001 till EU att Torsmyran, skulle ingå det Europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000. En överenskommelse mellan EU-länderna, som pekar ut vissa naturtyper som särskilt viktiga att skydda och bevara. Området är sedan 2005 ett SCI-område (Site of Community Importance) med utpekade naturtyper enligt habitatdirektivet (*EU-rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter*). Sedan 2011 ett SAC-område (Special Area of Conservation).

Syftet med Natura 2000-områdena är att bevara och återställa gynnsamt tillstånd för de utpekade naturtyper och arter som anges nedan. Området ska

bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande habitat och arter. Bevarandesyftet utgår från 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Bevarandesyftet tillsammans med bevarandemålen och åtgärderna i denna skötselplan ska underlätta tillståndsprövning enligt 7 kap. 28a-29 §§ miljöbalken.

3.2.2 Utpekade naturtyper – tillstånd och hot

De habitat (livsmiljöer) som enligt EU:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är aapamyrar (7310) högmossar (7110), *tajga* (9010) och dystrofa sjöar och småvatten (3160).

Klimatförändringar, som t.ex. förändrad nederbörd, temperatur och snötäcke, kan vara ett generellt hot mot flera av de livsmiljöer och arter som finns i samtliga naturtyper. De utpekade våtmarkstyperna är känsliga för hydrologisk påverkan t.ex. dämning eller markavvattning och körning med tunga maskiner. Skogstyperna är känsliga för olika typer av skogsbruksåtgärder t.ex. avverkning. Andra verksamheter och åtgärder som kan påverka naturtyperna och arterna innefattar terrängkörning och annat markslitage, vägar, täktverksamhet, kalkning och gödsling. Även åtgärder som vidtas utanför naturreservatet och Natura 2000-området kan påverka naturtyperna och arterna.

3.2.3 Utpekade fågelarter enligt Fågeldirektivets annex 1 – tillstånd och hot

Nedanstående fågelarter som finns upptagna i Fågeldirektivets annex 1 (Rådets direktiv 79/409/EEG) har noterats inom reservatet: järpe *Bonasa bonasia*, orre *Tetrao tetrix tetrix*, tjäder *Tetrao urogallus*, tretåig hackspett *Picoides tridactylus*, spillkråka *Dryocopus martius*, törnskata *Lanius collurio*, jorduggla *Asio flammeus*, slaguggla *Strix uralensis*, sångsvan *Cygnus cygnus*, trana *Grus grus*, smålom *Gavia stellata*, brushane *Philomachus pugnax*, ljungpipare *Pluvialis apricaria*, storspov *Numenius arquata*.

Ungefär hälften av de utpekade fågelarterna är i första hand knutna till skogen: järpe, tjäder, pärluggla, sparvuggla, slaguggla, spillkråka och tretåig hackspett. Arterna är alla utpräglade stannfåglar som kan förväntas finnas i området hela året. Den tretåiga hackspetten är rörliga under vintern. Skogsfåglarna bedöms ha gynnsamma bevarandetillstånd. I området finns naturskogar som utgör goda livsmiljöer. Arealen naturskog är dock förhållandevis liten, 100 ha. Avverkning eller andra skogsbruksåtgärder skulle innebära ett stort hot, men eftersom området är skyddat som naturreservat får inget skogsbruk förekomma här. Många av de utpekade arterna är beroende av äldre träd, täta skogspartier, och en intakt skog ner mot myrarna. Brist på äldre träd är ett stort hot mot hålhäckande arter. Klimatförändringar riskerar på sikt att påverka nederbörd, temperatur, snötäcke osv. så mycket att vissa arter, artgrupper eller hela system minskar eller försvinner. Klimatförändringar kan t.ex. påverka gnagarcyklerna. Uteblivna, glesa eller oregelbundna gnagartoppår är ett hot mot de utpekade ugglearterna, särskilt slagugglan.

Följande fågelarter är främst knutna till myr- och våtmarker: smålom, trana, ljungpipare, grönbena, silvertärna, dvärgmåsa, sångsvan och orre. Alla arter

utom orren är utpräglade flyttfåglar och finns endast i området under häckningsperioden. Orren förekommer i området året runt. Alla de utpekade våtmarksfåglarna bedöms ha gynnsamma bevarandetillstånd i området. Området hyser stora myr- och våtmarker, där stora delar är opåverkade av dikning, och utgör därför goda livsmiljöer för våtmarksfåglarna.

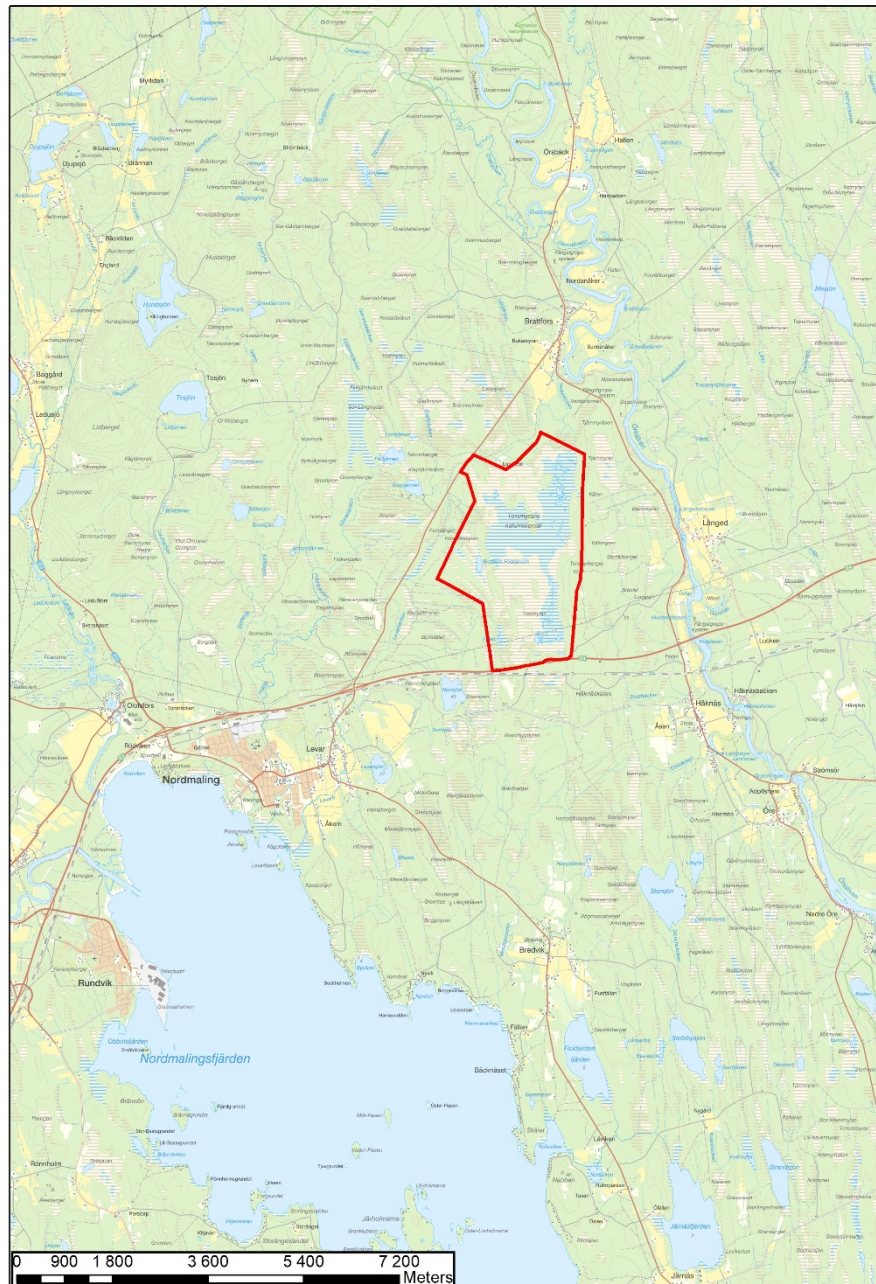
Dikena i områdets norra och västra ytterkanter kan påverka hydrologin negativt, åtminstone lokalt. Dikning utgör ett hot mot myrarnas funktion och de utpekade våtmarksfåglarna. Igenväxning är ett hot mot flera av områdets utpekade fågelarter som är beroende av stora, öppna ytor. Flera av de markhäckande arterna är beroende av en mosaik av vattenspeglar och myr, vilket skulle hotas av dikning. Nygrävning av diken kan, även om det genomförs utanför området, påverka områdets värden negativt.

Minken kan vara ett hot mot markhäckande fåglar.

3.3. Beskrivning av naturreservatet

Torsmyran ligger omedelbart norr om väg E4:a, 6 km NO om Nordmaling. Området som är av riksintresse för naturvården (NRO24069) och ett klass 1-objekt i länets våtmarksinventering (objekt 20 J 2H04), upptogs 1994 i "Myrskyddsplan för Sverige". Myren är en av Norrlandskusten största och mest variationsrika myrar och det största myrområdet i Västerbottens kustregion som undgått allvarliga skador av dikning, vägbyggnad och liknande. Här finns fina exempel på olika typer av mossar, kärr och blandmyrar och ett av landets nordligaste exempel på högmossebildning. I reservatets utkanter finns tall-, gran- och barrblandskogar med inslag av naturskogskvaliteter.

Torsmyran är rik på öppet vatten i form av tjärnar, gölar, dråg och bäckar. Vattenrikedomen har bidragit till att myren har en intressant fågel- och insektsfauna. Myren avvattnas främst åt söder genom Fölatjärnbäcken, via Norrsjön och Levarbäcken ut i Nordmalingsfjärden. I väster avvattnas myren direkt till Levarbäcken och i norr via Vedabäcken till Öreälven.

Naturreseptatet Torsmyran (rödmarkerat) ligger cirka 6 km NO om Nordmaling.

Geologi

Berggrunden domineras av s k metagråvacka, d v s gnejsomvandlade sedimentbergarter. Vid Bjurslättet norr om E4:an finns ett större område med ultrabask gabbro, som trängt upp i metagråvackan. Huvuddelen av reservatet består av torvmark. Myrholmarna utgörs av svallade moränavlagringar. I reservatets västra del finns några välutbildade drumliner. I myrens norra delar och utmed höjdryggen i reservatets östra del finns talrika partier

med berg i dagen. I området norr om parkeringsplatsen vid väg E 4:a finns svallsediment.

Reservatets norra och västra utkanter omfattar de yttre delarna av ett stråk med älvsediment i ett tidigare utflödesområde för Öre älv. Väster och söder om Brattfors-Fölatjärnen har dessa sedimentet avsatts i en serie välutbildade strandvallar.

Våtmarker och vatten

Ungefär halva myrarealen består av mossar med bl a rostvitmossa, rubinvitmossa, ljung, nordkråkris, tuvull, rosling, hjortron, dvärgtranbär, tranbär, rundsileshår, dvärgbjörk och skvattram. Längst ned i sydöst finns en väl utbildad, allsidigt välvd ca 5 ha stor högmossa. Mosseplanet har en gles, kortvuxen martallskog och tuvor med rostvitmossa, tallvitmossa och risväxter. I de nedsänkta höljorna växer ullvitmossa, tät vitmossa, tuvsäv, rosling, tuvull, stor- och rundsileshår. Öster om mosseplanet finns en väl utbildad lagg med ängsull som i söder övergår i ett trådstarrkärr.

Stora arealer består av blandmyrar. I dessa finner man talrika småöar med mossevegetation som ligger utspridda över plana kärr med kortvuxna fastmattor. På många ställen ersätts fastmattorna av sviktande mjukmattor med ett glesare fältskikt av kallgräs, vitag, dystarr, sumpstarr och taggstarr. Lokalt förekommer även "lösbottnar", med naken dy och enstaka förekomster av starr, andra halvgräs, storsileshår och dybläddra.

En mindre del av myren upptas av högstarrkärr med flask- eller trådstarr. I myrens nordöstra utkant kanten finns några starkt sluttande kärr (backkärr) med bl a tuvsäv, stjärnstarr, hundstarr, ängsull, blåtåtel och Jungfru Marie nyckelblomster.

I mer perifera delar av myren, främst i reservatets norra och västra kanter ingår några delar som är tydligt dikningspåverkade. Dikena är grävda för mer än 50 år sedan och härrör troligen från olika försök med att förbättra skogarnas tillväxt. Längst i nordväst ingår även en mindre gammal myrodling där det numera växer uppvuxen björkskog.

En betydande del av reservatets myrmarker utgörs av trädklädda våtmarker med ofta gles och kortvuxen tallskog med inslag av enstaka björkar. Även om det både förekommer gamla torrtallar och enstaka riktigt gamla myrtallar som är minst 250 år gamla är dessa element ovanliga inom reservatet. Kulturspår i form av gamla, ofta yxhuggna stubbar ute på myrarna vittnar om att myrskogen förr skattades hårt på brännved.

På myren och i dess närmaste omgivning häckar bl a ljungpipare, rödbena, grönbena, gluttnäppa, storspov, smålom, sångsvan, ängspiplärka, gulärla och flera ugglearter.

De undersökningar som gjorts av vatteninsekter och jordlöpare på myren visar att insektsfaunan är intressant och rik. Vid en undersökning av jordlöparförekomsten på en del av myren 1980 hittades sammanlagt 16 olika arter. Vid en insamling av vatteninsekter 1998 hittades bl a 27 olika

vattenskalbaggar, 5 arter vattenskinbaggar och 8 troll- och flicksländor. Bland de 24 dykarna kan särskilt den rödlistade *Laccophilus biguttatus* nämnas.

Skogsmark

På myrholmar och omgivande skogsmark inom reservatet finns ett tjugotal, medelålders-äldre skogsbestånd med inslag av naturskogskvaliteter. De två dominerande skogstyperna är medel – lågproduktiv barrblandskog med talldominans och lågvuxen myrtallskog. På några ställen förekommer också grandominerad barrblandskog, partier med hällmarkstallskog och områden stort inslag av asp och andra lövträd. Spår av skogsbrand förekommer på många ställen. Några bestånd är flerskiktade och enstaka partier har hög förekomst av lågor, torrakor och torrträd men överlag är det ont om död ved och ett tydligt brott i kontinuiteten av död ved. I dessa, delvis naturskogsartade skogsbestånd finns ett antal rödlistade arter och nyckelarter som är knutna till naturskog. På tallar finner man t ex blodticka, citronticka, tallticka och kortskaftad ärgspik. På granarnas ved och bark växer bl a granticka, ullticka och violettgrå tagellav. Till de intressanta lövträdslavar som hittats inom reservatet hör aspgelélav, skinnlav, stor kvistspik, skrovellav och lunglav.

Reservatets övriga skogsbestånd är kraftigt påverkade av trakthyggesbruk. De består av ungskog, medelålders skog och hyggesvegetation och har ofta ett starkt inslag av yngre lövträd.

Artfynd

Sammanlagt finns det noteringar om drygt 300 olika arter från Torsmyrans naturreservat. De flesta noteringarna rör kärlväxter, mossor och fåglar, men även områdets insekts- och spindelfauna är relativt väldokumenterad tack vare några riktade inventeringsinsatser. Sammanlagt finns fynd av 20 rödlistade kryptogamer och småkryp, där merparten utgörs av arter knutna till äldre naturskogsartade skogar. Dessutom finns fynd av 30 rödlistade fågelarter, där många utgörs av arter knutna till olika typer av våtmarker. En lista över naturvårdsintressanta arter som hittats i reservatet presenteras i bilaga 3.

Kulturhistoria

I reservatets västra del finns ett fångstgropssystem. Det är 370 m långt och består av 12 fångstgropar. Fångstgroparna är strategiskt placerade från myrkan till myrkan för att så effektivt som möjligt stänga av djurens vandringssled längs med den långsmala landtungan. Idag är groparna ca en halv meter djupa. När groparna brukades var de rejält djupa, troligen upp emot 2 m, och kan ha haft en anordning i botten av gropen med uppgift att låsa fast djurets klövar.

Rester av en tjärdal har påträffats i områdets nordöstra del och ”mulbete” har i äldre tid förekommit inom delar av skogsmarken.

I reservtes äldre skogsbestånd och i de trädklädda våtmarkerna finns spår av äldre tiders nyttjande av skogen i form gamla avverkningsstubbar från fällts med yxa och såg samt bläckor och markeringar i levande och döda träd.

Rennäringen

Torsmyrans naturreservat är beläget inom Vapstens samebys vinterbetsområde. Västligaste delen av reservatet ligger inom ett område som utgör riksintresse för rennäringen. Renskötsel har bedrivits i området under flera århundraden och har som en följd av interaktionerna med det moderna skogsbruket satt sin prägel på såväl skogen som på markvegetationen. Renskötseln utgör därmed i kombination med naturgivna förutsättningarna en viktig faktor till att de höga naturvärden som identifierats i området finns kvar.

Friluftsliv

Naturreservatet Torsmyran är ett stort och relativt lättillgängligt besöksmål för egna strövtåg och naturstudier. Naturreservatet nås söderifrån via riksväg E4:a strax norr om samhället Nordmaling. Man kan via mindre vägar ta sig in mot området från alla övriga väderstreck.

Reservatet har en entré från söder direkt vid E:an. Här finns bänkar och bord, en ramp som tar en ut på myren samt en anslutande plattform där man kan skåda fågel. En framtida alternativ entré kan vara i östra delen av Torsmyran se bilaga 2. Här kan anordningar finnas som informationsskylt, bord och bänkar, grillplats samt parkering. Naturreservatet kan besökas året runt för fågelskådning, svamp- och bärplockning eller en skidtur på myrarna i vårsolen. Torsmyran är ett stort myrkomplex där det finns gott om tjärnar, gölar, små sjöar och bäckar. Området kan i och med detta vara riskfyllt att genomkorsa till fots på barmark, men man kan hålla sig till utkanterna av områdets skogsområden. Naturreservatet är också störningskänsligt under fåglarnas häckningsperiod och man ska undvika att beträda myrkomplexet denna tid. Torsmyran är främst känt för sitt rika fågelliv och intressanta insektsfauna. Det finns dessutom en stor rikedom på kärlväxter och mossor. På myren växer bl.a. den köttätande växten storsileshår.

Under vintertid kan man via en skoterled i söder genomkorsa naturreservatet.

4. Skötselområden för naturvärden

Reservatet är indelat i 3 skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i naturreservatet samt de åtgärder som ska genomföras inom respektive skötselområde (bilaga 1). För varje skötselområde redovisas bevarandemål och skötselåtgärder.

För samtliga skötselområden gäller bevarandemålet att främmande arter som utgör ett hot mot den biologiska mångfalden inte ska förekomma. Det innebär att främmande arter ska kunna tas bort om behov uppstår, t.ex. om lupiner eller främmande trädslag sprider sig innanför naturreservatsgränsen.

4.1. Skötselområde 1: Våtmarker och sjöar med fri utveckling (460 ha)

Skötselområdet består av huvuddelen av det stora våtmarkskomplexet Torsmyran som utgör naturreservatets kärnområde. Våtmarken har en ostörd hydrologi. Ungefär halva myrarealen består av mossar därefter finns stora arealer blandmyrar. Längst ned i sydöst finns en väl utbildad, allsidigt välvd ca 5 ha stor högmosse. Naturreservatet ligger delvis inom Öreälvens avrinningsområde. Områdets myrsjöar är utpekad natura 2000 naturtyp.

Bevarandemål

- Skötselområdet ska huvudsakligen bestå av fysiskt och hydrologiskt intakta våtmarker.
- I området ska det finnas olika naturligt förekommande naturmiljöer med de strukturer, vegetationstyper och arter som hör till dessa naturmiljöer.
- De hydrologiska- och hydrokemiska förhållandena ska vara opåverkade. Hydrologin ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året.
- Skötselområdet ska präglas av naturliga ekologiska och hydrologiska processer såsom nederbörd, grundvattenflöden och översvämningar. I historisk tid har branden många gånger berört även våtmarkerna i naturlandskapet i varierande utsträckning. Ibland har myrarna brunnit, ibland har de fungerat som en naturlig brandgräns. Av det skälet kan myrarna vid en naturvårdsbränning av skog tillåtas brinna som en del av en naturlig process.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området. Särskilt ska bevarandet av dykarbaggen, *Laccophilus biguttatus* samt Natura 2000-arter enligt fågeldirektivet som har noterats i naturreservatet beaktas.

Skötselåtgärder

Våtmarkerna ska i huvudsak lämnas för fri utveckling där de naturliga processerna tillåts fortgå ostört.

4.2. Skötselområde 2: Öppna och skogsklädda myrar med hydrologisk restaurering (122 ha)

Skötselområdet omfattar områdets myrmarker och sumpskogar som är påverkade av tidigare dikning, inklusive trädbevuxna myrar. Våtmarkerna ligger perifert i norra och västra delarna av naturreservatet.

Det finns i nordvästra delen av Torsmyran några diken som ingår i ett dikningsföretag för byn Brattfors från 1941. Dikena i reservatet har under lång tid inte underhållits.

Bevarandemål

- Skötselområdet ska ha en i huvudsak intakt, naturlig hydrologi och hydrokemi. Diken eller körspår som har en påtagligt avvattande effekt på områdets naturtyper ska ej förekomma inom skötselområdet.
- Skötselområdet ska präglas av naturliga ekologiska och hydrologiska processer, såsom nederbörd, grundvattenflöden och översvämningar. Dessa processer ska fortgå opåverkat av mänskliga ingrepp. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Det ska inte tillkomma några avvattande eller tillrinnande diken.
- Sumpskogarna och de trädbevuxna våtmarkerna ska hysa träd i olika åldrar och dimensioner och en betydande andel ska utgöras av stående döda träd.
- Typiska arter för naturtyperna ska förekomma. Fältskikt och botten-skikt ska bestå av myrarter, särskilt vitmossor av flera arter, och det ska förekomma typiska mossor och kärlväxter.
- Arealen våtmarker och vattendrag ska inte minska.

Skötselåtgärder

Hydrologisk återställning såsom igenläggning av diken, eventuellt i kombination med dämmen (material som hindrar vattenflödet). Skog som vuxit upp längs dikeskanterna kan behöva avverkas för att åstadkomma en komplett hydrologisk restaurering. Genomförda skötselåtgärder ska följas upp och vid behov genomförs kompletterande åtgärder så att skötselområdets bevarandemål kan uppnås. Om restaureringsarbeten inte kan genomföras ska skälen till detta noteras för framtida uppföljning. Restaureringsåtgärderna måste prioriteras mot förvaltningsbehovet i länets övriga naturreservat.

4.3. Skötselområde 3: Brandpräglad skog (251 ha)

Alla reservatets skogar utgörs av mer eller mindre brandpräglade bestånd och äldre brandspår förekommer spritt inom hela reservatet. Mindre partier utgörs av sumpskogar, tallkärr och örtrika granbestånd som mer sällan påverkas av återkommande bränder. Alla reservatets skogar är även tydligt påverkade av skogsbruksåtgärder, även om de i vissa bestånd ligger relativt långt tillbaka i tiden. I dagsläget existerar inga skogsbestånd i reservatet som har så höga naturvärden knutna till sena successionsstadier att de är motiverat att undanta dem från naturvårdsbränningar. Mindre delar av skötselområdet utgörs av dikningspåverkade sumpskogar i anslutning till myrar. Inom skötselområdet förekommer flera bestånd med unga och medelålders bestånd uppkomna efter slutavverkningar. Flera av dessa utgörs idag av mycket lövrika ungsskogar. Skötselområdet utgörs av västlig taiga samt övrig skogsmark. I princip är samtliga delar av skötselområdet i behov av restaurering för att uppnå fullgod bevarandestatus.

Bevarandemål

- Skötselområdet består av brandpräglad barrskogar. Mindre delar utgörs av sumpskogar, tallkärr och örtrika granbestånd.
- Skötselområdet ska huvudsakligen präglas av naturliga processer såsom brand, trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Normalt ska beståndet hysa betydande mängder död ved. Lövrika successionsfaser i olika faser ska finnas inom området.
- Skogens struktur och sammansättning ska vara påverkad av brand eller motsvarande störning och branden ska ha en roll i områdets utveckling. I perioder efter en störning kan områden vara öppna och luckiga med nya spirande trädgenerationer. I senare stadier kan skogen vara mer sluten. Vissa mindre delar av skogen är naturligt fuktiga eller blöta och kommer därför att brinna väldigt ytligt eller inte alls, vilket är en del av dynamiken i ett brandpräglat landskap. De delar som utgörs av fuktiga eller blöta skogstyper ska påverkas av vattenståndens naturliga variation och ha en i huvudsak ostörd hydrologi.
- Typiska arter som är beroende av eller gynnas av brand etablerar sig efter utförda bränningar. Delar som utgör naturliga brandrefugium ska hysa typiska arter knutna till sena successionsfaser av taiga vilka ska kunna sprida sig in i omgivande brända bestånd allt eftersom successionsfasen efter brand fortgår.

Skötselåtgärder

Bränning

Den primära skötselmetoden av områdets skogar ska i första hand vara naturvårdsbränning. Naturvårdsbränningar ska kunna genomföras i samtliga bestånd inom reservatet där det är tekniskt möjligt. Bränningarna ska fördelas över tid genom att mindre delar av skötselområdet bränns vid varje givet bränningstillfälle. Ett eftersträvt intervall mellan två bränningar i samma bestånd ligger på mellan ca 50 och 100 år. För mindre delar kan även ännu tätare brandintervall komma i fråga, detta särskilt i unga skogsbestånd. Vid val av vilka områden ska brännas vid en given tidpunkt ska särskild hänsyn tas till de olika delområdenas betydelse som vinterbetesmark för rennäringen. Områden med sumpskog eller områden med fuktig örtrik granskog ska kunna fungera som naturliga brandgränser vilket innebär att bränder kan tillåtas krypa ner i dessa bestånd och självdö där markfuktigheten tilltar. Ur säkerhetssynpunkt, eller för att säkerställa att en bränning ger ett resultat i form av önskad målbild, ska brandförberedande röjningar, utglesningar och luckhuggningar kunna genomföras innan bränning.

Brandefterliknande åtgärder

I områden där naturvårdsbränningar ej bedöms vara tekniskt eller praktiskt möjliga att genomföra ska istället brandefterliknande åtgärder som utglesning, ringbarkning av enskilda träd, skapande av mekaniska brandljud

genom katning, fläckbränning av rishögar samt fläckvis mekanisk markstörning kunna genomföras.

Hydrologisk restaurering

I de delar av skötselområdet som utgörs av dikningspåverkade skogar kan hydrologisk restaurering komma att genomföras om detta bedöms som prioriterat för att nå bevarandemålen för våtmarker och vatten inom reservatet.

Lövgynnade huggningar

I de delar av skötselområdet som utgörs av yngre lövrika skogar ska skötselåtgärder som utglesning, luckhuggning runt särskilt värdefulla lövträd samt röjning av barrträd kunna genomföras om det bedöms som nödvändigt för att skogsbestånden ska utvecklas i önskvärd riktning. Dessa åtgärder ska genomföras för att på sikt skapa äldre lövbränneliknande successioner som är lövträdsdominerade.

Stängsling

Om den lövföryngring som kommer efter en bränning eller röjning av barrträd i ungskogsbestånd bedöms ha dåliga förutsättningar att utvecklas på grund av intensivt älgbete ska möjligheten att bygga hägn övervägas och kunna utnyttjas.

5. Skötsel för friluftslivet

5.1. Friluftslivets förutsättningar

Naturreservatet kan besökas utifrån sina naturgivna förutsättningar för egna strövtåg och naturstudier. Naturreservatet har goda förutsättningar för friluftaktiviteter året runt t.ex. fågelskådning, skidåkning, naturstudier, bär- och svampplockning.

Tillgängligheten är relativt god med flera bilvägar som ansluter till naturreservatet. Reservatet nås med bil från rastplats vid väg E4, från allmänna vägen mellan Levar - Brattfors och enskild väg mot Lundebo samt från enskild väg från E4 till Torsmyrberget. Den södra delen av myren förväntas komma att nyttjas för friluftsliv i relativt stor utsträckning.

Under barmarkstiden är det svårt och delvis riskfyllt att gå i myrområdet och under häckningstid är myrens fågelliv delvis störningskänsligt. Det finns en plattform i anslutning till rastplatsen vid väg E 4:a där allmänheten utan risk för egen del och utan att nämnvärt störa fåglarna kan uppleva fågellivet och en del av det variationsrika myrlandskapet. Plattformen med anslutande ramp och stig från parkeringsplatsen är anpassad för rullstolsburna besökare.

Ytterligare åtgärder för att öka tillgängligheten inom reservatet, i form av stigar, vandringsleder och fågeltorn, kan anläggas i den utsträckning kommunen och allmänheten efterfrågar sådana och de inte äventyrar reservatets primära skyddsmotiv, inklusive skyddet av rödlistade fåglar och växter.

Framtida anläggande av ytterligare besöksanordningar eller önskemål från kommunen och allmänheten kan också medföra behov av att informations-skyltar sätts upp i anslutning till de vägar som leder in i reservatets västra, norra och östra delar.

Skoterleden mellan Nordmaling och Håknäs passerar genom reservatets södra del.

Mål för friluftslivet

- Det övergripande målet för friluftslivet är att reservatet ska vara tillgängligt för naturupplevelser, rekreation och naturstudier utifrån sina befintliga förutsättningar.
- Intressanta natur- och kulturvärden ska bevaras, vårdas och skötas så att områdets upplevelsevärden för friluftslivet bevaras.
- Reservatet ska vara attraktivt att besöka med välskötta besöksanläggningar.
- Det ska vara möjligt att på olika sätt få information om naturreservatets upplevelsevärden inför och under besök i området. Informationen ska också bidra till att reservatets syfte att bevara naturtyper och arter uppnås.
- Reservatets intressanta naturmiljöer och arter ska kunna besökas utan att skada dem.

Åtgärder för friluftslivet

Reservatets anordningar för friluftslivet finns markerade på kartan i bilaga 2. En alternativ entré kan anläggas i Torsmyrans östra del. Där kan möjliga anläggningar vara parkeringsplats, grillplats, stig och ramp. Om en alternativ entré genomförs skall samråd ske med Trafikverket. Om anslutning till E4 behöver ändras behövs tillstånd av Trafikverket. Tillstånd krävs också för uppsättning av skyltar.

Informationen om Torsmyrans naturreservat ska underlätta för besökare att uppleva området, förhöja upplevelsen av besöket samt informera om gällande regler. Minst en informationsskylt, utformad i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar, ska sättas upp och underhållas i anslutning till reservatet. Det ska på skylten finnas en karta över reservatet, en lägesbeskrivning av skyltens plats i förhållande till reservatet samt en kort beskrivning av naturmiljöerna, upplevelsevärden/besöksmål och föreskrifterna för allmänheten. Information om Torsmyran naturreservat på länsstyrelsens webb, via appar och andra tekniska lösningar publiceras utifrån tillgängliga resurser och prioriteringar tillsammans med information om andra naturreservat i länet.

Naturreservatets friluftslivsanläggningar ska vara i gott skick.

För förståelsen av landskapets utveckling och nyttjande ska det vara möjligt att ta bort enstaka träd och buskar på fornlämningarna. Naturreservatets

besöksmål kan utvecklas genom att vid behov varsamt röja kring fångstgropsystemet i västra delen av reservatet.

6. Övriga anläggningar

Förutom de anläggningar för friluftslivet som förvaltas och underhålls inom ramen för reservatets skötsel har också reservatet några anordningar för friluftslivet som inte ingår i reservatsförvaltningen. Anläggningarna får finnas kvar så länge de hålls i ett vårdat skick. Dessa anordningars underhåll och förvaltning ansvarar andra aktörer för, se också bilaga 2:

- skoterleden mellan samhället Nordmaling och Håknäs som passerar naturreservatet södra del i kraftledningsgatan. För ett långsiktigt bevarande av reservatets värdefulla våtmarksflora ska färd längs den markerade skoterleden i enlighet med reservatsföreskrifterna ske på snötäckt väl tjälad mark.

Eftersom skoterleden till största delen går utanför naturreservatet ingår de inte bland naturreservatets anläggningar. Anläggningarna ska märkas ut i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar. Träd och buskar som fallit eller som hotar att falla över leder samt uppväxande träd och buskar i nära anslutning till byggnader får kapas. Kontakt ska tas med Länsstyrelsen innan eventuell ändrad lokalisering av skoterleden och övriga anläggningar inom naturreservatet görs. För nya anläggningar t.ex. broar krävs Länsstyrelsens tillstånd enligt reservatsföreskrifterna.

7. Nyttjanderätter

Jakt och fiske får bedrivas av jakt- och fiskerättsinnehavare enligt gällande lagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter. Befintliga jaktorn får finnas kvar så länge de nyttjas och underhålls och siktgator röjas till befintliga jaktorn.

Det finns en kraftledning genom södra delen av naturreservatet. Kraftledningen med tillhörande kraftledningsgata får enligt reservatets föreskrifter underhållas inom ramen för befintlig koncession och ledningsrätt. För planerat underhåll av anläggningarna krävs Länsstyrelsens tillstånd för körning med motorfordon på barmark.

Renskötsel får bedrivas i naturreservatet enligt gällande lagstiftning.

8. Samråd med rennäring

Samråd mellan Länsstyrelsen och Vapstens sameby skall genomföras inför kommande skogliga skötselåtgärder i Torsmyrans naturreservat. Båda parter skall kunna ta initiativ till samråd.

9. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

10. Sammanställning av skötselåtgärder

Sammanställning av skötselåtgärder. Siffran anger prioritetsordning om genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

Skötselåtgärd	Var	Prioritet
Montering och underhåll av informationsskylt	Se bilaga 2	1
Naturvårdsbränning, brandefterliknande åtgärder	Skötselområde 3	1
Hydrologisk restaurering av våtmarker	Skötselområde 2	1
Lövgynnande skötsel ex stängsel, röjning av barrträd	Skötselområde 3	1
Åtgärder för att förhindra spridning och etablering av främmande arter	Se kap. 4	Vid behov
Åtgärder för att synliggöra fornlämningar, ex bortröjning av enskilda träd och buskar	Se kap 5	3
Gränsmarkering	Se bilaga 1 i beslutet	1
Anlägga ny entré, parkering, ramp, grillplats	Se bilaga 2	2

11. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av naturreservatet utförs av naturvårdsförvaltaren i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Tillsynen innefattar besiktning av att reservatets föreskrifter efterlevs.

Dessutom ska naturvårdsförvaltaren följa upp utmärkningar, skyltar och friluftsanordningar inom reservatet samt naturtyper och arter. Naturvårdsförvaltaren kan utse annan part att genomföra uppföljningen av anläggningar för friluftslivet samt naturtyper och arter. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

Förutom reservatsförvaltaren finns det andra aktörer som, med anledning av skoterleden, har anledning att följa upp anläggningar inom naturreservatet.

11.1. Uppföljning av skötselåtgärder

Särskilt bör initialt de hydrologiska restaureringsåtgärderna följas upp samt naturvårdsbränningar. I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning.

11.2. Uppföljning av bevarandemål

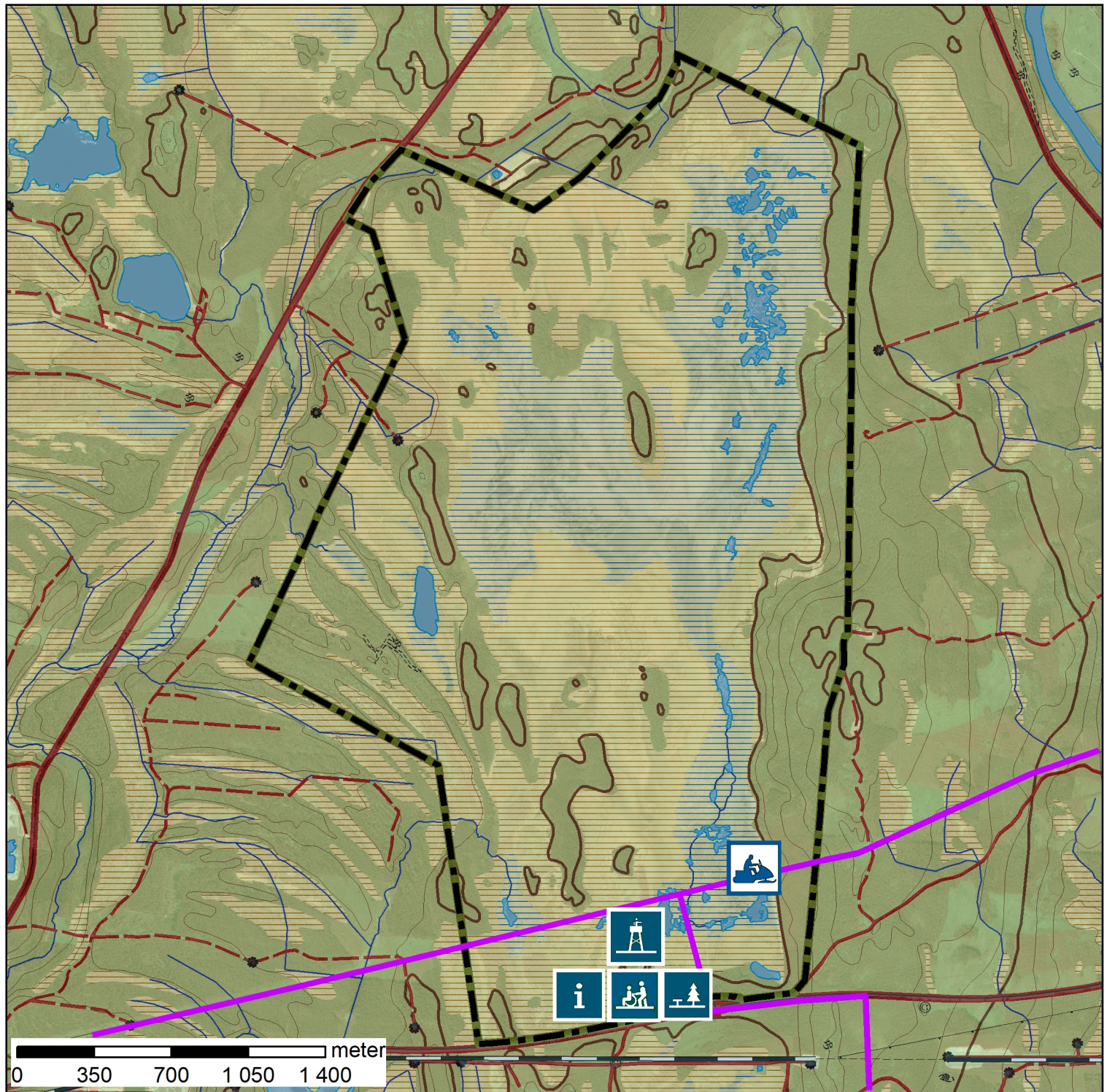
Naturresevatets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Särskilt bör populationerna av dykarbaggen, *Laccophilus biguttatus* samt Natura 2000-arter enligt fågeldirektivet som har noterats i naturresevatet följas upp. Uppföljningen kommer att ske utifrån resevatets skötselområden (bilaga 1) och enligt indelningen i naturtyper för basinventering av skyddad natur.

Bilagor

1. Karta över skötselområden
2. Karta över anläggningar för friluftslivet, besöksmål och informations-skylt
3. Artlista

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/data-skydd.

Bakgrundskartor © Lantmäteriet

Bilaga 2 till skötselplan för Torsmyrans naturreservat i Nordmalings kommun dnr: 511-4652-2021

Karta över anläggningar för friluftslivet, besöksmål och informationsskytt.

Anläggningar som förvaltas
av Länsstyrelsen.

Informationsplats

Utsiktsplats

Rastplats

Handikapsanpassad ramp

Anläggningar som inte förvaltas
av Länsstyrelsen.

Skoterled förvaltat av
Nordmalings skoterklubb

Artlista

Denna lista redovisar några av de arter som noterats inom Torsmyrans naturreservat. Följande naturvårdsarter har noterats vid översiktlig inventering av området. Naturvårdsarter definieras enligt Artdatabanken som fridlysta arter, nyckelarter, rödlistade arter, ansvarsarter, typiska arter och signalarter. Hotkategorier presenteras enligt Artdatabankens rödlista 2020¹.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
Lavar		
<i>Alectoria sarmentosa</i>	Garnlav	NT
<i>Bryoria furcellata</i>	Nästlav	S3
<i>Bryoria nadvornikiana</i>	Violettgrå tagellav	NT
<i>Calicium denigratum</i>	Blanksvart spiklav	NT
<i>Calicium parvum</i>	Liten spiklav	S1
<i>Carbonicola anthracophila</i>	Kolflarnlav	NT
<i>Carbonicola anthracophila</i>	Mörk kolflarnlav	NT
<i>Collema subnigrescens</i>	Aspgelélav	VU
<i>Hertelidea botryosa</i>	Vedskivlav	NT
<i>Leptogium saturninum</i>	Skinnlav	S1
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lunglav	NT
<i>Lobaria scrobiculata</i>	Skrovellav	NT
<i>Microcalicium ahlneri</i>	Kortskaftad ärgspik	NT
<i>Microcalicium arenarium</i>	Långskaftad ärgspik	
<i>Phaeocalicium praecedens</i>	Stor kvistspik	
<i>Ramalina sinensis</i>	Småflikig brosklav	NT
<i>Ramboldia elabens</i>	Vedflamlav	NT
Mossor		
<i>Blasia pusilla</i>	Lerbålmossa	
<i>Dicranum undulatum</i>	Myrkvastmossa	
<i>Loeskytnum badium</i>	Mässingmossa	
<i>Mylia anomala</i>	Myrmylia	
<i>Sarmentypnum exannulatum</i>	Kärrkrokmossa	
<i>Sphagnum tenellum</i>	Ullvitmossa	
<i>Sphagnum warnstorffii</i>	Purpurvitmossa	
<i>Straminergon stramineum</i>	Blek skedmossa	

¹ SLU Artdatabanken. 2020. *Rödlistade arter i Sverige 2020*. CR=Critically endangered/Aktut hotad, EN=Endangered/Starkt hotad, VU=Vulnerable/Sårbar, NT=Near threatened/Nära hotad.

Svampar		
<i>Amyloporia sinuosa</i>	Timmerticka	
<i>Amyloporia xantha</i>	Citronticka	
<i>Cystostereum murrayi</i>	Doftskinn	NT
<i>Fuscoporia viticola</i>	Vedticka	S3
<i>Meruliopsis taxicola</i>	Blodticka	S1
<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	Ullticka	NT
<i>Phellinus populicola</i>	Stor aspticka	S1
<i>Porodaedalea chrysoloma</i>	Granticka	NT
<i>Porodaedalea pini</i>	Tallticka	NT
<i>Rigidoporus populinus</i>	Lönnticka	
Kärlväxter		
<i>Carex globularis</i>	Klotstarr	
<i>Carex lasiocarpa</i>	Trådstarr	
<i>Carex rostrata</i>	Ljus flaskstarr	
<i>Drosera anglica</i>	Storsilesår	
<i>Drosera rotundifolia</i>	Rundsilesår	
<i>Linnaea borealis</i>	Linnea	
<i>Lycopodium complanatum</i>	Plattlummer	S3
<i>Nuphar lutea</i>	Gul näckros	
<i>Nymphaea alba subsp. candida</i>	Nordnäckros	
<i>Paris quadrifolia</i>	Ormbär	S1
<i>Utricularia intermedia</i>	Dybläddra	
Insekter		
<i>Callidium coriaceum</i>	Bronshjon	S1
<i>Chrysobothris chrysostigma</i>	Guldgropig praktbagge	NT
<i>Dytiscus latissimus</i>	Bredkantad dykare	
	Laccophilus biguttatus	NT
<i>Poecilonota variolosa</i>	Asppraktbagge	NT
<i>Scardia boletella</i>	Jättesvampmal	S1
<i>Semanotus undatus</i>	Vågbandad barkbock	S2
<i>Ptilinus fuscus</i>	Aspvedgnagare	S1
Fåglar		
<i>Actitis hypoleucos</i>	Drillsnäppa	NT
<i>Aegolius funereus</i>	Pärluggla	A1
<i>Anas acuta</i>	Stjärtand	VU
<i>Anas crecca</i>	Kricka	VU
<i>Apus apus</i>	Tornseglare	EN
<i>Asio flammeus</i>	Jorduggla	A1
<i>Buteo lagopus</i>	Fjällvråk	NT
<i>Calcarius lapponicus</i>	Lappsparv	VU
<i>Calidris pugnax</i>	Brushane	VU/A1

<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Skrattmås	NT
<i>Circus aeruginosus</i>	Brun kärrhök	LC
<i>Corvus corone</i>	Kråka	NT
<i>Cygnus cygnus</i>	Sångsvan	A1
<i>Dendrocopos minor</i>	Mindre Hackspett	NT
<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	NT/A1
<i>Emberiza citrinella</i>	Gulsparv	NT
<i>Emberiza rustica</i>	Videsparv	NT
<i>Falco columbarius</i>	Stenfalk	NT
<i>Falco subbuteo</i>	Lärfalk	
<i>Falco tinnunculus</i>	Tornfalk	
<i>Ficedula hypoleuca</i>	Svartvit flugsnappare	NT
<i>Ficedula parva</i>	Mindre flugsnappare	A1
<i>Gavia arctica</i>	Storlom	A1
<i>Gavia stellata</i>	Smålom	NT/A1
<i>Grus grus</i>	Trana	A1
<i>Haliaeetus albicilla</i>	Havsörn	NT/A1
<i>Jynx torquilla</i>	Göktyta	
<i>Lanius collurio</i>	Törnskata	A1
<i>Larus argentatus</i>	Gråtrut	VU
<i>Larus canus</i>	Fiskmås	NT
<i>Larus marinus</i>	Havstrut	VU
<i>Lyrurus tetrix</i>	Orre	A1
<i>Numenius arquata</i>	Storspov	EN/A1
<i>Picoides tridactylus</i>	Tretåig hackspett	NT/A1
<i>Pluvialis apricaria</i>	Ljungpipare	A1
<i>Poecile montanus</i>	Talltita	NT
<i>Saxicola rubetra</i>	Buskskvätta	NT
<i>Strix uralensis</i>	Slaguggla	NT/A1
<i>Sylvia curruca</i>	Ärtsångare	NT
<i>Tetrao urogallus</i>	Tjäder	A1
<i>Tetrastes bonasia</i>	Järpe	NT/A1
<i>Tringa erythropus</i>	Svartsnäppa	NT
<i>Tringa glareola</i>	Grönben	A1
<i>Turdus iliacus</i>	Rödvingetrast	NT
<i>Turdus pilaris</i>	Björktrast	NT
<i>Vanellus vanellus</i>	Tofsvipa	VU
<i>Pluvialis apricaria</i>	Ljungpipare	
Däggdjur		
<i>Lepus timidus</i>	Skogshare	NT
<i>Martes martes</i>	Mård	

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 3 till beslut av Torsmyrans naturreservat

Datum
2021-09-16

Diarienummer
511-4652-2021

1(1)

Hur man överklagar till regeringen

Om du är missnöjd med Länsstyrelsens beslut kan du överklaga det hos regeringen, men överklagandet ska lämnas eller skickas till Länsstyrelsen. Överklagandet ska vara skriftligt.

Ange följande

Grundkrav

- Skriv vilket beslut som överklagandet gäller. Det gör du enklast genom att ange beslutsdatum och ärendebeteckning 511-4652-2021.
- Redogör för varför du anser Länsstyrelsens beslut är felaktigt och hur du anser att beslutet bör ändras.
- Om du anlitar ombud bör en fullmakt sändas med.
- Om du har dokument som du anser stöder din ståndpunkt så bör du bifoga dem.

Kontaktuppgifter

Ange ditt namn, adress och telefonnummer.

Skicka överklagandet

Du kan skicka överklagandet via e-post eller brev.

E-post vasterbotten@lansstyrelsen.se

Brev Länsstyrelsen Västerbotten
901 86 Umeå

Länsstyrelsen måste ha fått överklagandet senast den 15 oktober 2021 annars kan överklagandet inte tas upp. Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet fattades.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/data-skydd.

Berörda markägare,
enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Torsmyran, Nordmalings kommun

(3 bilagor)

Uppgifter om reservatet

Namn	Torsmyran	
Objektnummer	241500	
Natura 2000-id	SE0810446	
Kommun	Nordmaling	
Läge	Omedelbart norr om väg E4, 6 km NO om Nordmalings samhälle	
Gräns	Reservatets avgränsning framgår av bifogad karta	
Fastigheter	Håknäs 21:2, Levar 2:24, Levar 4:4 och Långed 4:3	
Markägare	Staten och enskilda	
Totalareal	834 ha	
Därav landareal	817,9 ha	
Naturtyper	Myr	479,9 ha
	Vatten	16,1 ha
	Tallskog	73,1 ha
	Granskog	1,8 ha
	Barrblandskog	38,3 ha
	Barrsumpskog	51,6 ha
	Lövblandad barrskog	63,6 ha
	Triviallövskog	14,2 ha
	Lövsumpskog	4,9 ha
	Hygge	17 ha
	Impediment skog	72,9 ha
	Övrigt (f d åker)	0,6 ha
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen	

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) att förklara det på bifogade karta, avgränsade området som naturreservat med föreskrifter och skötselplan enligt nedan.

Naturreservatets namn skall vara **Torsmyran**

Syftet med reservatet är att bevara ett i huvudsak ostört myrkomplex med anslutande, delvis naturskogsartade skogar och dess naturliga flora och fauna. Inom ramen för det primära målet kan reservatet användas för undervisning, forskning och rörligt friluftsliv.

Med stöd av 8, 9 och 10 §§ naturvårdslagen samt 10 § naturvårdsförordningen (1976:484) meddelar Länsstyrelsen nedan angivna föreskrifter för reservatet.

Med stöd av 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer för skötseln som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 3 och 9 §§ naturvårdslagen att Länsstyrelsen skall vara Naturvårdsförvaltare för reservatet.

Föreskrifter

Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen, om inskränkningar i rätten för markägare och andra sakägaren att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning,
2. anlägga väg, mark- eller luftledning,
3. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar marktopografi, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, rensa befintligt dike, dämma, dränera, utfylla, tippa, dumpa eller anordna upplag,
4. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, upparbeta vindfällan, ta frö eller vidta någon skogsvårdsåtgärd,
5. plantera in för trakten främmande djur- eller växtart,
6. framföra motordrivet fordon annat än för uttransport av fälld älg,
7. släppa ut eller sprida gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, kalk eller växtnärsmedel.

Utan hinder av förbud enligt punkt 1, 2, 3, 4 och 6 ovan får Naturvårdsförvaltaren utföra nödvändiga åtgärder för reservatets skötsel enligt fastställd skötselplan.

Utan hinder av förbud enligt punkt 6. ovan får snöskoter framföras på väl snötäckt mark längs markerad skoterled.

Med stöd av 9 § naturvårdslagen förpliktigas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet inom reservatet att tåla sådana intrång som att:

1. reservatsgränsen markeras,
2. skyltar med information om reservatet sätts upp.

Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen, om allmänhetens rätt att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

1. framföra motordrivet fordon,
2. bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller dött träd eller buske,
3. plocka, gräva upp eller insamla växter med undantag för bär och matsvamp,
4. avsiktligt störa, skada, döda eller samla in djur,
5. göra upp eld,
6. medföra okopplad hund eller annat husdjur.

Utan hinder av förbud enligt punkt 1. får snöskoter framföras på väl snötäckt mark längs markerad skoterled.

Skälen för beslutet

Torsmyran är av riksintresse för naturvården (NRO24069) och ett klass 1-objekt, i länets våtmarksinventering (objekt 20 J 2H04). Den upptogs 1994 i "Myrskyddsplan för Sverige". Myren är en av Norrlandskusten största och mest variationsrika myrar och det största myrområdet i Västerbottens kustregion som undgått allvarliga skador av dikning, vägbyggnad och liknande. Här finns goda exempel på olika typer av mossar, kärr och blandmyrar och ett av landets nordligaste exempel på högmossebildning.

I reservatets utkanter finns tall-, gran- och barrblandskogar med inslag av naturskogskvaliteter och rödlistade växter. Området har också ett högt ornitologiskt värde

Beskrivning av reservatet

Reservatet ligger omedelbart norr om väg E 4:a, 6 km NO om Nordmaling. Torsmyran är rik på öppet vatten i form av tjärnar, gölar, dråg och bäckar. Vattenrikedomen har bidragit till att myren har en intressant fågel- och insektsfauna. Myren avvattnas främst åt söder genom Fölatjärnbäcken, via Norrsjön och Levarbäcken ut i Nordmalingsfjärden. I väster avvattnas myren direkt till Levarbäcken och i norr via Vedabäcken till Öreälven.

Berggrunden domineras av s k metagråvacka, d v s gnejsomvandlade sedimentbergarter. Vid Bjurslättet norr om väg E4:a finns ett större område med ultrabasisk gabbro, som trängt upp i metagråvackan.

Huvuddelen av reservatet består av torvmark. Myrholmarna utgörs av svalade moränavlagringar. I reservatets västra del finns några välutbildade drumlinier. I myrens norra delar och utmed höjdryggen i reservatets östra del finns talrika partier med berg i dagen. I området norr om parkeringsplatsen vid väg E 4:a finns svallsediment.

Reservatets norra och västra utkanter omfattar de yttre delarna av ett stråk med älvsediment i ett tidigare utflödesområde för Öre älv. Väster och söder om Brattfors-Fölatjärnen har dessa sedimentet avsatts i en serie välutbildade strandvallar.

Ungefär halva myrarealen består av mossar med bl a rostvitmossa, rubinvitmossa, ljung, nordkråkris, tuvull, rosling, hjortron, dvärgtranbär, tranbär, rundsileshår, dvärgbjörk och skvattram. Längst ned i sydöst finns en väl utbildad, allsidigt välvd ca 5 ha stor högmosse. Mosseplanet har en gles, kortvuxen martallskog och tuvor med rostvitmossa, tallvitmossa och risväxter. I de nedsänkta höljorna växer ullvitmossa, tät vitmossa, tuvsäv, rosling, tuvull, stor- och rundsileshår. Öster om mosseplanet finns en väl utbildad lagg med ängsull som i söder övergår i ett trådstarrkärr.

Stora arealer består av blandmyrar. I dessa finner man talrika småöar med mossevegetation som ligger utspridda över plana kärr med kortvuxna fastmattor. På många ställen ersätts fastmattorna av sviktande mjukmattor med ett glesare fältskikt av kallgräs, vitag, dystarr, sumpstarr och taggstarr. Lokalt förekommer även "lösbottnar" med naken dy och enstaka förekomster av starr, andra halvgräs, storsileshår och dybläddra.

En mindre del av myren upptas av högstarrkärr med flask- eller trådstarr. I myrens nordöstra utkant finns några starkt sluttande kärr (backkärr) med bl a tuvsäv, stjärnstarr, hundstarr, ängsull, blåtåtel och Jungfru Marie nycklar.

På myren och i dess närmaste omgivning häckar bl a ljungpipare, rödbena, grönbena, gluttsnäppa, storspov, smålom, sångsvan, ängspiplärka, gulärla och flera ugglearter.

De undersökningar som gjorts av vatteninsekter och jordlöpare på myren visar att insektsfaunan är intressant och rik. Vid en undersökning av jordlöparförekomsten på en del av myren 1980 hittades sammanlagt 16 olika arter. Vid en insamling av vatteninsekter 1998 hittades bl a 27 olika vattenskalbaggar, 5 arter vattenskinnbaggar och 8 troll- och flicksländor. Bland de 24 dykarna kan särskilt den rödlistade *Laccophilus biguttatus* (DD) nämnas.

På myrholmar och omgivande skogsmark inom reservatet finns ett tjugotal, medelålders - äldre skogsbestånd med inslag av naturskogskvaliteter. De två dominerande skogstyperna är medel – lågproduktiv barrblandskog med talldominans och lågvuxen myrtallskog. På några ställen förekommer också grandominerad barrblandskog, partier med hällmarkstallskog och områden stort inslag av asp och andra lövträd. Spår av skogsbrand förekommer på många ställen. Några bestånd är flerskiktade och enstaka partier har hög förekomst av lågor, torrakor och torrträd men överlag är det ont om död ved och ett tydligt brott i den naturliga kontinuiteten. I dessa, delvis naturskogsartade skogsbestånd finns ett antal rödlistade arter och nyckelarter som är knutna till naturskog. På tallar finner man t ex timmerticka, blodticka, citronticka, kortskaftad ärgspik och stor ärgspik. På granarnas ved och bark växer bl a klibbticka, granticka, ullticka och violettgrå tagellav. Till de intressanta lövträdslavar som hittats inom reservatet hör aspgelélav (NT), skinnlav, stor kvistspik, skrovellav (NT missgynnad), lunglav (NT missgynnad) och vulkanlav (DD kunskapsbrist).

Reservatets övriga skogsbestånd är kraftigt påverkade av trakthyggesbruk. De består av ungskog, medelålders skog och hyggesvegetation och har ofta ett starkt inslag av yngre lövträd.

I reservatets västra del finns ett fångstgropssystem. Det är 370 m långt och består av 12 fångstgropar. Fångstgroparna är strategiskt placerade från myrkant till myrkant för att så effektivt som möjligt stänga av djurens vandningsled längs med den långsmala landtungan. Idag är groparna ca en halvmeter djupa. När groparna brukades var de rejält djupa, troligen upp till ca 2 m, och kan ha haft en anordning i botten av gropen med uppgift att låsa fast djurets klövar.

Rester av en tjärdal har påträffats i områdets nordöstra del och ”mulbete” har i äldre tid förekommit inom delar av skogsmarken.

2.3 Natura 2000

Området ingår i Natura 2000, den europeiska unionens nätverk av skyddade områden. De habitat (livsmiljöer) som enligt EU:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är *aapamyrar* (7310), högmossar (7110), *västlig taiga* (9010) och *dystrofa sjöar och småvatten* (3160).

Nedanstående fågelarter som finns upptagna i Fågeldirektivets annex 1 (Rådets direktiv 79/409/EEG) har noterats inom reservatet. För de arter som även är rödlistade enligt "Rödlistade arter i Sverige 2000" har den aktuella rödlistekategorien (NT missgynnad eller VU sårbar) angivits inom parentes efter det vetenskapliga namnet: järpe *Bonasa bonasia*, orre *Tetrao tetrix tetrix*, tjäder *Tetrao urogallus*, tretåig hackspett *Picoides tridactylus* (VU), spillkråka *Dryocopus martius*, törnskata *Lanius collurio* (NT), jorduggla *Asio flammeus*, (NT missgynnad), slaguggla *Strix uralensis*, sångsvan *Cygnus cygnus*, trana *Grus grus*, smålom *Gavia stellata* (NT missgynnad), brushane *Philomachus pugnax* (VU), ljungpipare *Pluvialis apricaria*, stor-spov *Numenius arquata* (NT missgynnad).

Ärendets handläggning

Riksintressområdets myrar inventerades 1973 och 1990. 1994 upptogs området i Naturvårdsverkets Myrskyddsplan för Sverige. 1996 gjordes en kompletterande inventering av områdets naturskogs kvaliteter och ett utkast till avgränsning av reservat för området.

1998 fick Länsstyrelsen del av en avverkningsanmälan gällande en väggata på en fastighet i sydvästra delen av det planerade reservatsområdet. I samband med att Länsstyrelsen, markägaren och Skogsvårdsstyrelsen besiktigade den planerade väglinjen kom Länsstyrelsen och markägaren överens om att Länsstyrelsen skulle undersöka om Naturvårdsverket kunde förvärva del av den berörda fastigheten Håknäs 21:1. Efter värdering och förhandling förvärvade Naturvårdsverket huvuddelen av fastigheten 1999-12-06. Under 1999 upprättade Länsstyrelsen ett förslag till avgränsning av ett naturreservat för området.

Ett informationsmöte för berörda markägare hölls 2000-03-13 i Håknäs bygdegård. 2001-02-19 skickades Länsstyrelsens förslag till beslut och skötselplan till berörda markägare, Nordmalings kommun, Skogsvårdsstyrelsen, Naturvårdsverket och Vägverket. Naturvårdsverket, kommunen och Skogsvårdsstyrelsen tillstyrkte Länsstyrelsens förslag. Vägverket framförde vissa synpunkter beträffande den framtida anslutningen till väg E4:a och vägrastplatsen. Några markägare förde fram kritiska synpunkter genom LRF:s juridiska byrå, vilken också företrädde samtliga markägare i de inledda förhandlingarna om köp och intrångsersättning.

2005-06-20 hade avtal om markförvärv eller intrångsersättning (gäller fastigheterna Levar 4:4, Levar 2:24 och Långed 4:3) slutits med samtliga berörda markägare.

Lorentz Andersson

Jens Backman

Bilagor

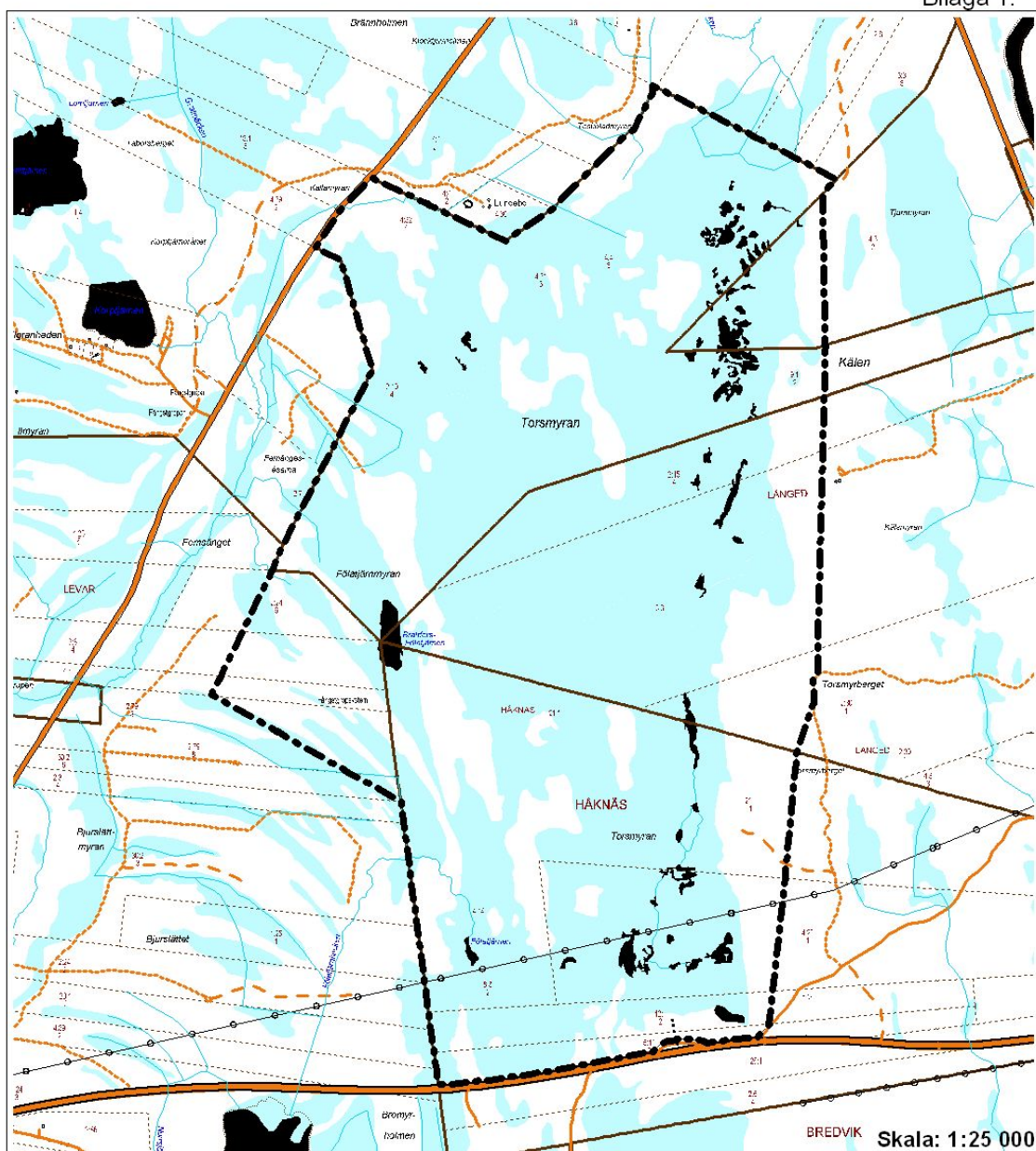
1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Besvärshänvisning

Sändlista

Harry och Anita Nordström, Drevkarlstigen 2 - 4 tr, 192 53 Sollentuna
Anders Forsberg, Jaktstigen 7, 914 33 Nordmaling
Henning och Ingrid Mohlin, Dragongatan 11 A, 903 22 Umeå

Kopia till

Naturvårdsverket
Nordmalings kommun, 914 81 Nordmaling
Vägverket, Region Nord, Box 809, 921 25 Luleå
Lantmäterimyndigheten i AC-län, Box 3044, 903 02 Umeå
Skogsvårdsstyrelsen, Box 284, 901 06 Umeå
Lars Omma, Vapstens sameby, Bångvägen 61, 921 32 Lycksele
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 118 84 Stockholm
Räddningstjänsten i Nordmalings kommun, 914 81 Nordmaling
SGU, Box 670, 751 28 Uppsala
Örjan Clausén, Storgatan 29, 921 31 Lycksele
Svenska Naturskyddsföreningen gm Patrik Nygren, V Hökmark 232,
930 10 Lövvånger
Naturvårdsregistret
JB

Naturresevat

Torsmyran

Nordmalings kommun, Västerbottens län

Tillhör Länsstyrelsens beslut 2006-01-18

Dnr 511-5124-1999

 Reservatsgräns

Ekonomisk karta: 20J, 1-2 h

Ur allmänt kartmaterial från Lantmäteriet.
Medgivande 94.0410

Länssstyrelsen
Västerbottens län
Naturvård

Bilaga 2. till Beslut om naturreservat för Torsmyran.

SKÖTSELPLAN

Datum
2006-01-18

Beteckning
511-5124-1999

1(9)

Skötselplan för Torsmyrans naturreservat

(2 bilagor)

Innehåll

1. Syfte med säkerställande och skötsel
2. Beskrivning av reservatet
 - 2.1 Administrativa data
 - 2.2 Allmän beskrivning av reservatet
 - 2.3 Natura 2000
3. Indelning i skötselområden
 - 3.1 Våtmarker med fri utveckling
 - 3.2 Skog med fri utveckling
4. Kvalitetsmål och åtgärder för skötselområden
 - 4.1 Våtmarker med fri utveckling
 - 4.1.1 Kvalitetsmål
 - 4.1.2 Åtgärder
 - 4.2 Skog med fri utveckling
 - 4.2.1 Kvalitetsmål
 - 4.2.2 Åtgärder
5. Brand
6. Friluftsliv
 - 6.1 Anläggningar och information för friluftslivet
 - 6.1.1 Kvalitetsmål
 - 6.1.2 Åtgärder
7. Nyttjanderätter
8. Utmärkning
9. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder
10. Tillsyn, uppföljning och dokumentation
11. Litteraturkällor

Bilagor

1. Karta över skötselområden
2. Karta över anläggningar i Torsmyrans södra del

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Det primära syftet med säkerställande och skötsel av reservatet är att bevara ett i huvudsak ostört myrkomplex med anslutande, delvis naturskogsartade skogar och dess naturliga flora och fauna. Inom ramen för det primära målet kan reservatet användas för undervisning, forskning och rörligt friluftsliv.

2. Beskrivning av reservatet

2.1 Administrativa data

Namn	Torsmyran	
Skyddsform	Naturreservat nr: 241500 Natura 2000-id: SE0810446	
Kommun	Nordmaling	
Läge	6 km SV Botsmark, Topografisk karta 20J SO, ekonomiska kartor 20J 1h, 2h. Koordinater i rikets nät: 7060666 - 1688099.	
Naturgeografisk region	29a, Kustslätt och dalar kring norra Bottenviken	
Gräns	Reservatets avgränsning framgår av bifogad karta	
Fastigheter	Håknäs 21:2, Levar 2:24, Levar 4:4 och Långed 4:3	
Markägare	Staten/naturvårdsfonden, enskilda	
Förvaltare	Länsstyrelsen	
Totalareal	834 ha	
Produktiv skog	264,4 ha	
Vatten	16,1 ha	
Myr	479,9 ha	
Skogstyper	Tallskog	73,1 ha
	Granskog	1,8 ha
	Barrblandskog	38,3 ha
	Barrsumpskog	51,6 ha
	Lövblandad barrskog	63,6 ha
	Triviallövskog	14,2 ha
	Lövsumpskog	4,9 ha

Hygge	17 ha
Impediment (Ej produktiv skog)	72,9 ha
Övrigt (f d åker)	0,6 ha

2.2 Allmän beskrivning av området

Torsmyran ligger omedelbart norr om väg E 4:a, 6 km NO om Nordmaling. Området, som är av riksintresse för naturvården (NRO24069) och ett klass 1-objekt, i länets våtmarksinventering (objekt 20 J 2H04), upptogs 1994 i "Myrskyddsplan för Sverige". Myren är en av Norrlandskusten största och mest variationsrika myrar och det största myrområdet i Västerbottens kustregion som undgått allvarliga skador av dikning, vägbyggnad och liknande. Här finns fina exempel på olika typer av mossar, kärr och blandmyrar och ett av landets nordligaste exempel på högmossebildning. I reservatets utkanter finns tall-, gran- och barrblandskogar med inslag av naturskogs-kvaliteter.

Torsmyran är rik på öppet vatten i form av tjärnar, gölar, dråg och bäckar. Vattenrikedomen har bidragit till att myren har en intressant fågel- och insektsfauna. Myren avvattnas främst åt söder genom Fölatjärnbäcken, via Norrsjön och Levarbäcken ut i Nordmalingsfjärden. I väster avvattnas myren direkt till Levarbäcken och i norr via Vedabäcken till Öreälven..

Berggrunden domineras av s k metagråvacka, d v s gnejsomvandlade sedimentbergarter. Vid Bjurslätet norr om E4:an finns ett större område med ultrabasisk gabbro, som trängt upp i metagråvackan.

Huvuddelen av reservatet består av torvmark. Myrholmarna utgörs av svallade moränavlagringar. I reservatets västra del finns några välutbildade drumlinier. I myrens norra delar och utmed höjdryggen i reservatets östra del finns talrika partier med berg i dagen. I området norr om parkeringsplatsen vid väg E 4:a finns svallsediment. Reservatets norra och västra utkanter omfattar de yttre delarna av ett stråk med älv-sediment i ett tidigare utflödesområde för Öre älv. Väster och söder om Brattfors-Fölatjärnen har dessa sedimentet avsatts i en serie välutbildade strandvallar.

Ungefär halva myrarealen består av mossar med bl a rostvitmossa, rubinvitmossa, ljung, nordkråkris, tuvull, rosling, hjortron, dvärgtranbär, tranbär, rundsilesår, dvärgbjörk och skvatram. Längst ned i sydöst finns en väl utbildad, allsidigt väld ca 5 ha stor högmosse. Mosseplanet har en gles, kortvuxen martallskog och tuvor med rostvitmossa, tallvitmossa och risväxter. I de nedsänkta höljorna växer ullvitmossa, tät vitmossa, tuvsäv, rosling, tuvull, stor- och rundsilesår. Öster om mosseplanet finns en väl utbildad lagg med ängsull som i söder övergår i ett trådstarrkärr.

Stora arealer består av blandmyrar. I dessa finner man talrika småöar med mossevegetation som ligger utspridda över plana kärr med kortvuxna fastmattor. På många ställen ersätts fastmattorna av sviktande mjukmattor med ett glesare fältskikt av kallgräs, vitag, dystarr, sumpstarr och taggstarr. Lokalt förekommer även "lösbottnar",

med naken dy och enstaka förekomster av starr, andra halvgräs, storsileshår och dybläddra.

En mindre del av myren upptas av högstarrkärr med flask- eller trådstarr. I myrens nordöstra utkant kanten finns några starkt sluttande kärr (backkärr) med bl a tuvsäv, stjärnstarr, hundstarr, ängsull, blåtåtel och Jungfru Marie nyckelblomster..

På myren och i dess närmaste omgivning häckar bl a ljungpipare, rödbena, grönbena, gluttsnäppa, storspov, smålom, sångsvan, ängsplärka, gulärta och flera ugglearter.

De undersökningar som gjorts av vatteninsekter och jordlöpare på myren visar att insektsfaunan är intressant och rik. Vid en undersökning av jordlöparförekomsten på en del av myren 1980 hittades sammanlagt 16 olika arter. Vid en insamling av vatteninsekter 1998 hittades bl a 27 olika vattenskalbaggar, 5 arter vattenskinbaggar och 8 troll- och flicksländor. Bland de 24 dykarna kan särskilt den rödlistade *Lacophilus biguttatus* (DD) nämnas.

På myrholmar och omgivande skogsmark inom reservatet finns ett tjugotal, medelålders-äldre skogsbestånd med inslag av naturskogskvaliteter. De två dominerande skogstyperna är medel – lågproduktiv barrblandskog med talldominans och lågvuxen myrtallskog. På några ställen förekommer också grandominerad barrblandskog, partier med hållmarkstallskog och områden stort inslag av asp och andra lövträd. Spår av skogsbrand förekommer på många ställen. Några bestånd är flerskiktade och enstaka partier har hög förekomst av lågor, torrakor och torrträd men överlag är det ont om död ved och ett tydligt brott i den naturliga kontinuiteten.. I dessa, delvis naturskogsartade skogsbestånd finns ett antal rödlistade arter och nyckelarter som är knutna till naturskog. På tallar finner man t ex timmerticka, blodticka, citronticka, kortskaftad ärgspik och stor ärgspik. På granarnas ved och bark växer bl a klubbicka, granticka, ullticka och violettgrå tagellav. Till de intressanta lövträdslavar som hittats inom reservatet hör aspgelélav (NT), skinnlav, stor kvistspik, skrovellav (NT missgynnad), lunglav (NT missgynnad) och vulkanlav (DD kunskapsbrist).

Reservatets övriga skogsbestånd är kraftigt påverkade av trakthyggesbruk. De består av ungskog, medelålders skog och hyggesvegetation och har ofta ett starkt inslag av yngre lövträd.

I reservatets västra del finns ett fångstgropssystem. Det är 370 m långt och består av 12 fångstgropar. Fångstgroparna är strategiskt placerade från myrkant till myrkant för att så effektivt som möjligt stänga av djurens vandringsled längs med den långsmala landtungan. Idag är groparna ca en halvmeter djupa. När groparna brukades var de rejält djupa, troligen upp emot 2 m, och kan ha haft en anordning i botten av gropan med uppgift att låsa fast djurets klövar.

Rester av en tjärddal har påträffats i områdets nordöstra del och ”mulbete” har i äldre tid förekommit inom delar av skogsmarken.

2.3 Natura 2000

Området ingår i Natura 2000, den europeiska unionens nätverk av skyddade områden. De habitat (livsmiljöer) som enligt EU:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är aapamyrar (7310) högmossar (7110), västlig taiga (9010) och dystrofa sjöar och småvatten (3160).

Nedanstående fågelarter som finns upptagna i Fågeldirektivets annex 1 (Rådets direktiv 79/409/EEG) har noterats inom reservatet. För de arter som även är rödlistade enligt "Rödlistade arter i Sverige 2000" har den aktuella rödlistekategorien (NT missgynnad eller VU sårbar) angivits inom parentes efter det vetenskapliga namnet: järpe *Bonasa bonasia*, orre *Tetrao tetrix tetrix*, tjäder *Tetrao urogallus*, tretåig hackspett *Picoides tridactylus* (VU), spillkråka *Dryocopus martius*, törnskata *Lanius collurio* (NT), jorduggla *Asio flammeus*, (NT missgynnad), slaguggla *Strix uralensis*, sångsvan *Cygnus cygnus*, trana *Grus grus*, smålom *Gavia stellata* (NT missgynnad), brushane *Philomachus pugnax* (VU), ljungpipare *Pluvialis apricaria*, storspov *Numenius arquata* (NT missgynnad).

3. Indelning i skötselområden

Nedan indelas reservatet i skötselområden utifrån gemensamma drag i naturtyp, utvecklingshistorik, dynamik och skötselbehov (se bilaga 1).

3.1 Våtmarker med fri utveckling

Skötselområdet omfattar alla reservatets våtmarker. Våtmarkerna utgörs främst av öppna myrar, men det förekommer också trädklädda kärr och övergångszoner mot intilliggande fastmarksskogar. Våtmarkerna har i allt väsentligt en ostörd hydrologi. Myrslätter har tidigare bedrivits i delar av myren.

3.2 Skog med fri utveckling

Skötselområdet omfattar all skogsmark i reservatet. All skog inom reservatet har brukats under 1900-talet. Avverkningsspår finns i varierande omfattning i hela området men påverkansgraden inom de olika bestånden varierar från liten till kraftig. Cirka 30 % av skogsmarken utgörs av skog med måttlig påverkan av skogsbruk och inslag av naturskogs kvaliteter såsom förekomst av lågor, torrträd, och rödlistade arter. De mera naturskogsartade bestånden finns framförallt på myrholmarna i reservatets norra del och inom en del av den omgivande fastmarksskogen.

4. Kvalitetsmål och åtgärder för skötselområden

Här beskrivs kvalitetsmål, skötselmål och skötselåtgärder för respektive skötselområdestyp.

4.1 Våtmarker med fri utveckling

4.1.1 Kvalitetsmål

Reservatets myrar och tjärnar ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till. Torsmyrans

betydelse som häckningsområde för rödlistade och delvis störningskänsliga fågelarter ska bibehållas.

4.1.2 Åtgärder

Inga åtgärder behöver vidtas inom skötselområdet. Kvalitetsmålen ska uppnås genom frånvaro av mänskliga ingrepp och tillsyn av att reservatsföreskrifterna efterlevs.

4.2 Skog med fri utveckling

4.2.1 Kvalitetsmål

Områdets skogar ska genom frånvaro av mänsklig påverkan på sikt få utvecklas till urskogsartade skogar med ett betydande inslag av död ved och sådana växt- och djurarter som är beroende av denna. Fri utveckling innebär att naturliga processer, så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen, ska tillåtas fortgå utan mänsklig påverkan. Andelen död ved ska öka.

Vid spontan skogsbrand kan skogen tillåtas att brinna inom ramen för vad räddningstjänsten/brandförsvaret medger/bedömer är acceptabelt ur säkerhetssynpunkt, se kapitel 5 om brand nedan.

4.2.2 Åtgärder

Inga åtgärder ska vidtas inom skötselområdet. Kvalitetsmålen uppnås genom frånvaro av mänskliga ingrepp och tillsyn av att reservatsföreskrifterna efterlevs.

5. Brand

Under denna rubrik behandlas generella riktlinjer för bekämpning av spontant uppkommen brand.

Om skogsbrand uppkommer inom reservatet ska den bekämpas om det finns risk att elden sprids utanför reservatets gränser. Eventuell brandbekämpning inom reservatet ska ske med så skonsamma metoder som möjligt. Om brandens spridning inom reservatet begränsas av naturliga hinder så som myrar, sumpskogar eller hyggen och risken för ohejdad spridning och skador på människor eller egendom bedöms som liten bör inte brandbekämpning sättas in. Denna bedömning ska göras av Brandförsvaret i det enskilda fallet. Naturvårdsförvaltaren ska tillsammans med Brandförsvaret utarbeta riktlinjer och rutiner för hantering av spontant uppkommen brand.

6. Friluftsliv

Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. Den södra delen av myren förväntas komma att nyttjas för friluftsliv i relativt stor utsträckning.

Reservatet nås med bil från rastplats vid väg E4, från allmänna vägen mellan Levar - Brattfors och enskild väg mot Lundebo samt från enskild väg från E4 till Torsmyrberget.

6.1 Anläggningar och information för friluftslivet

6.1.1 Kvalitetsmål

Besökaren skall få information om reservatets naturvärden och gällande bestämmelser för allmänheten på ett skyltställ i trä med informationsskyltar vid rastplatsen invid väg E 4:a. Skyltställets placering och informationsinnehåll ska samplaneras med kommunen och innehållet i kommunens informationstavla med beskrivning av fritidsfiskeområden och andra natur- och kultursevärdheter i kommunen.

Under barmarkstiden är det svårt och delvis riskfyllt att gå i myrområdet och under häckningstid är myrens fågelliv delvis störningskänsligt. En plattform ska därför uppföras i anslutning till rastplatsen vid väg E 4:a där allmänheten utan risk för egen del och utan att nämnvärt störa fåglarna kan uppleva fågellivet och en del av det variationsrika myrlandskapet. Plattformen med anslutande ramp och stig från parkeringsplatsen ska vara anpassad för rullstolsbundna besökare.

Ytterligare åtgärder för att öka tillgängligheten inom reservatet, i form av stigar, vandringsleder och fågeltorn, kan anläggas i den utsträckning kommunen och allmänheten efterfrågar sådana och de inte äventyrar reservatets primära skyddsmotiv, inklusive skyddet av rödlistade fåglar och växter. Framtida anläggande av ytterligare besöksanordningar eller önskemål från kommunen och allmänheten kan också medföra behov av att informationsskyltar sätts upp i anslutning till de vägar som leder in i reservatets västra, norra och östra delar.

Samtliga anläggningar som finns och anläggs för reservatet i enlighet med denna skötselplan ska underhållas och vara i gott skick.

6.1.2 Åtgärder

- Ett skyltställ i trä med informationsskyltar tas fram och sätts upp på markerad informationsplats enligt bilaga 2.
- En rullstolsanpassad stig med avslutande spång och ramp byggs från rastplatsen och ut på våtmarken enligt bilaga 2.
- Matbord anpassade för rullstolsburna personer placeras i anslutning till entrén.
- En hänvisningsskylt sätts upp vid stigens början intill rastplatsen.
- En reservatsfolder tas fram.
- Samtliga anläggningar som är avsedda för friluftslivet ska ses över varje år och hållas i god kondition.

7. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas i enlighet med gällande jaktlagstiftning och reservatsföreskrifter.

8. Utmärkning

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar.

9. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärder	När	Var	Prioritet
Informationstavla 1 st	2006	Vid E 4:a rastplatsen	1
Rullstolsanpassad plattform med anslutande spång	2006	Vid E 4:a rastplatsen	1
Utmärkning av reservatsgräns			
Ta fram naturreservatsskylt (klass 1) till entrén vid E4			
Anlägga handikappanpassad stig från rastplatsen till våtmarken			
Ta fram och sätta upp hänvisningsskyltar i trä			

10. Tillsyn, uppföljning, och dokumentation

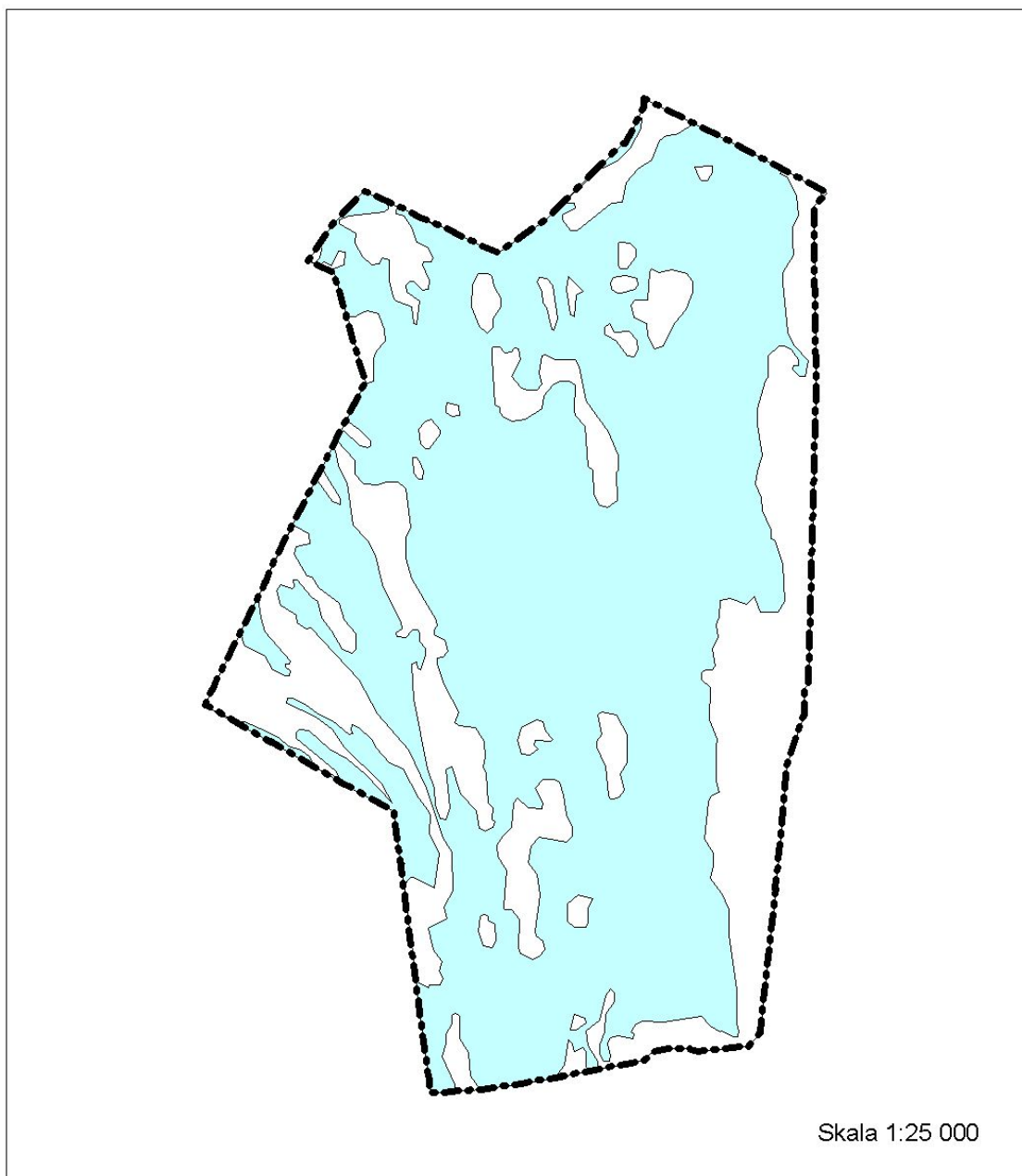
Tillsynen av naturreservatet enligt miljöbalken ska utföras av Länsstyrelsen och dokumenteras skriftligt. Tillsyn av anläggningar, utmärkning och skyltar inom reservatet ska göras varje år. Brister och fel ska dokumenteras skriftligt.

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras. En nationell metod för uppföljning av reservat och Natura 2000 – områden har tagits fram av Naturvårdsverket. Denna ska ligga till grund för den framtida uppföljningen.

Tillsynen och uppföljningen kommer att ge underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

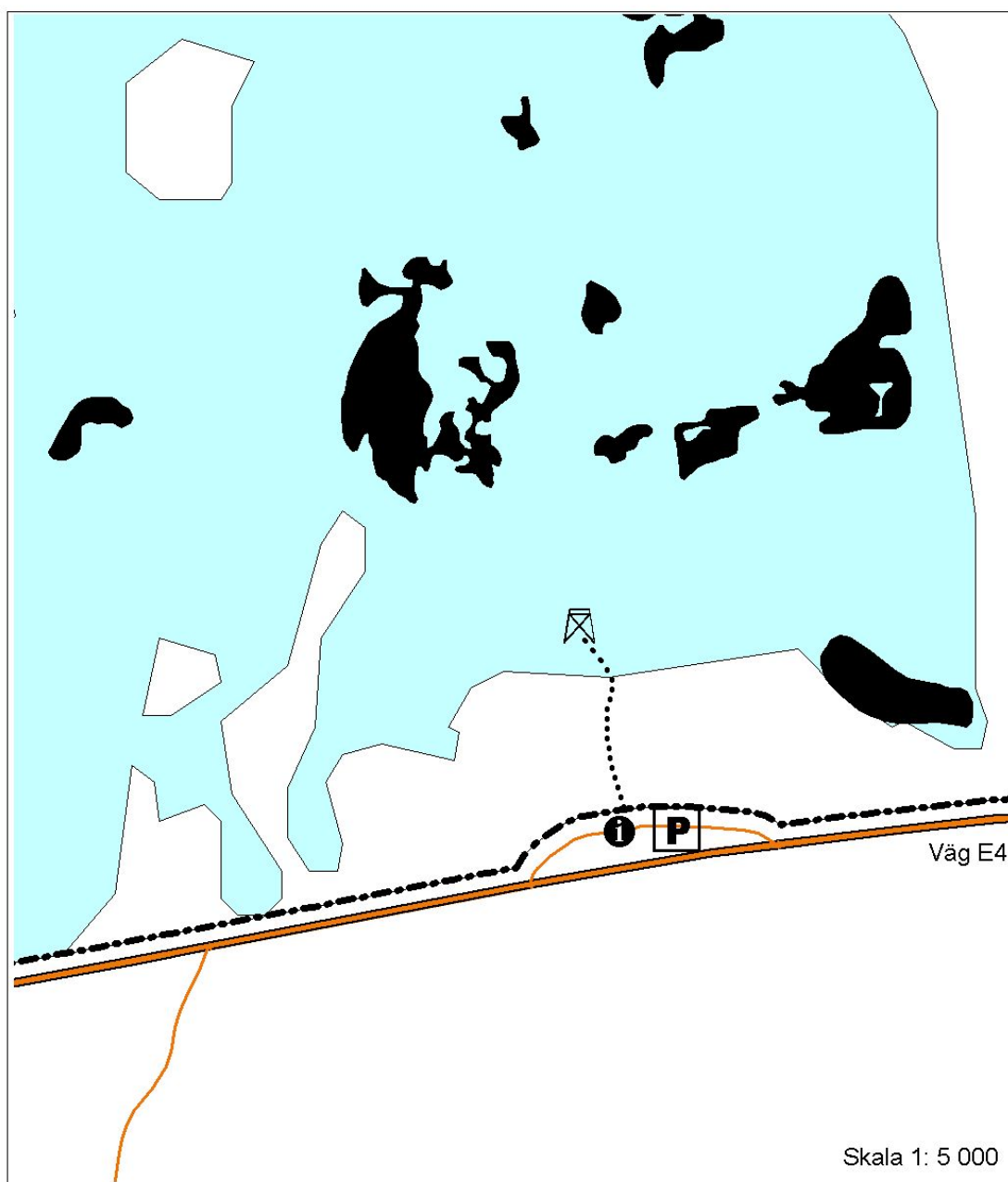
11. Litteraturkällor

- Backman, Jens 1974. *Naturvårdsinventering över Torsmyran utförd 1973*. Länsstyrelsen i Västerbottens län.
- Björkbäck, Folke 1980. *Myrar i södra Västerbotten*. Naturvårdsverket. PM 1302.
- De Jong, Adrian. 1987. *Inventering av Torsmyran, Nordmaling, juni 1987*. Fåglar i Västerbotten 12:118-119.
- Eriksson, L W. 1983. *Fågelmyrar i Västerbotten, häckfåglar, inventeringsläge, hotbild*. Fåglar i Västerbotten 1:1-12.
- Forslund, Markus och Susanne, Löfroth Michael . *Våtmarker i Västerbottens län, medelände 1* 1996. Länsstyrelsen i Västerbottens län.
- Gärdenfors, Ulf. 2000. *Rödlistade arter i Sverige 2000*. Artdatabanken.
- Löfgren, Per 1996. *Inventering av naturskogskvaliteter på och kring Torsmyran under maj-juni 1995*. Länsstyrelsen stencil.
- Marklund, Einar 1971. *Inventering av myrar i Västerbotten. Översiktlig sammanställning av resultatet från myrundersökningar i Västerbottens län, ingående i "Projekt Telma" och huvudsakligen genomförda sommaren 1969*. Växtbiologiska institutionen.
- Naturvårdsverket 1994. *Myrskyddsplan för Sverige*.
- Nilsson, Anders. 1999. *Lite om Torsmyrans vatteninsekter*. Natur i Norr 1999:1
- Nilsson, O m fl 1983. *Myrkryp i en Ångermanländsk myr*. Natur i Norr 1983:1.
- Petterson, Roger 1985. *Några skyddsvärda insektslokaler i Y,Z, AC och BD län – en ytterst preliminär lista för huvudsakligen landlevande insekter*. Natur i Norr 4:8-21.
- Västerbottens Ornitologiska Förening 1987. *Fågelmarker i västerbotten. Fåglar i Västerbotten –supplement 1*.

Bilaga 1. Karta över skötselområden, tillhörande Skötselplan för Torsmyrans naturreservat.

- Våtmark med fri utveckling
- Skog med fri utveckling

Bilaga 2. Karta över anläggningar i Torsmyrans södra del, tillhörande Skötselplan för Torsmyrans naturreservat.

- Parkeringsplats
- Skyltställ med informationsskyltar
- Ramp och utsiktsplats
- Handikappanpassad stig och spång